

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Autor práce: Pavel MÁCHA

**Právní problematika přímých daní
(komparace a úprava ve vybraných zemích EU)**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Petr NOVOTNÝ

Katedra: finančního práva a finanční vědy

Datum vypracování práce: 5. ledna 2010

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Právní problematika přímých daní (komparace a úprava ve vybraných zemích EU)“ vypracoval samostatně za použití zdrojů a literatury v ní uvedených.

V Praze dne 5. ledna 2010

.....

Pavel Mácha

Poděkování:

Děkuji touto cestou vedoucímu mé diplomové práce panu Ing. Petru Novotnému za vstřícný přístup, cenné připomínky a za čas, který mi věnoval při zpracování této práce.

Obsah:

Úvod	1
1 Obecná problematika daňového práva	3
1.1 Pojem a funkce daní a poplatků	3
1.2 Daňové prvky	5
1.3 Soustava daní a jejich třídění	6
2 Daňová problematika v rámci Evropské unie a proces harmonizace	8
2.1 Harmonizace daňových systémů v rámci Evropské unie	9
2.1.1 Vymezení pojmu daňová harmonizace a její členění	9
2.1.2 Harmonizace přímých daní	11
2.2 Evropská legislativa v oblasti přímých daní	13
3 Daňový systém České republiky	15
3.1 Nepřímé daně	16
3.2 Přímé daně	16
3.2.1 Daně z příjmů	17
3.2.1.1 Daň z příjmů fyzických osob	19
3.2.1.2 Subjekt daně	19
3.2.1.3 Předmět daně	20
3.2.1.4 Základ daně	24
3.2.1.5 Sazba daně	37
4 Daňový systém Slovenské republiky	39
4.1 Vývoj a reforma daňového systému Slovenské republiky	39
4.2 Platná soustava daní	40
4.3 Daň z příjmů fyzických osob SR a její komparace s platnou úpravou v ČR	41

4.3.1	Subjekt daně.....	42
4.3.2	Předmět daně.....	43
4.3.3	Základ daně.....	45
4.3.4	Sazba daně	50
4.3.5	Modelový příklad.....	52
5	Daňové systémy Velké Británie a Spolkové republiky Německo	56
5.1	Daňový systém Velké Británie, základní charakteristika.....	56
5.1.1	Daň z příjmů fyzických osob	57
5.1.2	Modelový příklad - zdanění britského poplatníka bez rodiny.....	59
5.2	Daňový systém Spolkové republiky Německo, základní charakteristika	60
5.2.1	Daň z příjmů fyzických osob	61
5.2.2	Modelový příklad - zdanění německého poplatníka bez rodiny	63
6	Shrnutí a zhodnocení provedené komparace.....	65
	Závěr:.....	68
	Seznam literatury:.....	71
	Internetové zdroje:	72
	Přílohy:	74
	Summary.....	80

Úvod

Přímé daně (a z nich zejména pak daň z příjmů fyzických osob), představují ve většině zemí jednu z nejdůležitějších příjmových složek státních rozpočtů. Přímé daně se dotýkají převážně většiny obyvatel, proto i jakékoliv změny a úpravy v této oblasti jsou vnímány velmi citlivě. Z tohoto důvodu se daňová problematika stává též nástrojem různých politických snah, především v předvolební časech.

V nedávné době, která byla poznamenána světovou hospodářskou krizí a boji proti ní, došlo i v České republice v daňové oblasti k několika změnám, které měly za úkol zastavit ekonomickou recesi a stimulovat hospodářský růst. Zároveň však opětovně vyvstala potřeba stabilizovat veřejné finance, což je dlouhodobý problém české ekonomiky. Dosavadní snahy se však ukazují jako nedostatečné a zřejmě bude zapotřebí sáhnout k dalším opatřením. Jednou z cest může podle mého názoru být i zkoumání daňových systémů okolních vyspělých zemí, které by mohly českým zákonodárcům posloužit jako inspirace.

Ve své práci bych se nejprve ve dvou úvodních kapitolách chtěl zaměřit na zkoumání obecné problematiky daňového práva, zmínit základní principy a instituty, na kterých je fungování daňových systémů založeno a popsat daňovou problematiku z evropského hlediska. Dále bych chtěl nastínit snahu o daňovou koordinaci a harmonizaci v rámci Evropské unie a popsat platnou evropskou legislativu v oblasti přímých daní.

Třetí část věnuji platné právní úpravě přímých daní v České republice. V této kapitole bude podrobně rozebrána česká daň z příjmu fyzických osob (jakožto její nejdůležitější součást) z hlediska její struktury, předmětu, základu daně a způsobu výpočtu daně samotné, abych v následující kapitole mohl provést její komparaci s platnou právní úpravou ve Slovenské republice.

Pátá kapitola se zevrubně zmíní o daňových systémech dvou nejvyspělejších zemích Evropské unie, a to Velké Británie a Spolkové republiky Německo. Na praktických příkladech bude provedena komparace mezi Českou republikou a těmito dvěma státy, a to z hlediska daňového zatížení vybrané skupiny poplatníků.

Závěrečné shrnutí bude věnováno zhodnocení zjištěných poznatků, analýze jednotlivých úrovní daňové zátěže u vybraných poplatníků ve srovnávaných zemích a nastínění možné právní úpravy v České republice z hlediska de lege ferenda, což představuje hlavní cíl mé diplomové práce.

1 Obecná problematika daňového práva

„Daňová povinnost, resp. povinnost platit daně patří odnepaměti k nejméně oblíbeným lidským činnostem. Na druhou stranu by však společnost bez daní jen těžko mohla existovat, neboť právě daně představují jakousi hybnou sílu celé společnosti“¹

1.1 Pojem a funkce daní a poplatků

Podle definice je daň povinná platební povinnost domácností a firem, stanovená zákonem za účelem dosažení příjmů státního rozpočtu a tím sloužící k úhradě celospolečenských potřeb. Hlavním znakem této povinnosti je, že se jedná o platbu neúčelovou, neekvivalentní, pravidelně se opakující a nenávratnou. Z ekonomického hlediska je pak daň definována jako forma redistribuce národního důchodu. Daně jsou jedním z příjmů veřejných rozpočtů, mezi které dále patří např. poplatky a půjčky².

Neúčelovost znamená, že v okamžiku výběru daně není známo, na jaké konkrétní účely bude po přerozdělení vybraná částka použita. Neekvivalentnost spočívá v tom, že částka, kterou jednotlivý daňový subjekt do veřejného rozpočtu odvede neodpovídá částce, kterou z něj posléze po přerozdělení bude čerpat. Třetím znakem daně je její pravidelnost, která spočívá buď v časově se opakujících intervalech (typicky např. daň z příjmů fyzických osob) nebo při stejných okolnostech (daň z převodu nemovitosti). Posledním znakem je nenávratnost, která znamená, že až na výjimky stanovené zákonem se vybraná daň nevrací.

S otázkou daní je úzce spjata i problematika poplatků. Poplatky jsou také příjmem státního rozpočtu a po přerozdělení slouží k úhradě celospolečenských potřeb. Narozdíl od daní je ale s placením poplatku spojen vždy určitý úkon příslušného státního orgánu. Poplatek tedy do jisté míry znamená cenu tohoto úkonu, a proto tedy u poplatků není naplněn jeden z pojmových znaků daně, kterým je neekvivalentnost.

---

¹ zdroj: M.E.Grossová in Finančné právo na Slovensku a v Čechách, str. 111

² zdroj: V.Šindelka in www.finance.cz/zpravy/finance/17291-definice-dane, online z 21.3.2009

Daně, jako jeden z nástrojů hospodářské politiky státu, mají za úkol v první řadě naplnit veřejného rozpočty (fiskální funkce). Kromě toho však realizují i celou řadu funkcí, z nichž nejdůležitější jsou:

- fiskální
- alokační
- redistribuční
- stabilizační

Fiskální funkce (naplnění veřejných rozpočtů) je hlavní funkcí daně. Tento požadavek musí být zachován vždy (až na výjimky, které představují různé ekologické daně na produkty ohrožující životní prostředí, jejichž cílem je zredukovat výrobu a spotřebu takovýchto výrobků a zároveň dochází k tomu, že daň by měl postupně zlikvidovat sama sebe). Tato funkce je také někdy nazývána jako akumulární nebo centralizační.

Alokační funkce znamená, že finanční prostředky, které byly vybrány formou zdanění (daní), se při znovurozdělení umístí tam, kam by se při běžném uplatnění principů tržní ekonomiky nedostaly.

Redistribuční funkce daní vychází z toho, že by rozdělení důchodů ve společnosti na základě čistě tržních principů mohlo být z mnoha hledisek nepřijatelné, proto jsou tyto finanční prostředky rozdělovány v zájmu jejich úspěšného využití. Daně jsou v těchto případech jedním z vhodných nástrojů, jak např. ovlivnit strukturu výroby národního hospodářství nebo u občanů zmírnit sociální rozdíly mezi nimi tím, že dojde k vyššímu zdanění bohatších apod.

Z hlediska stabilizačního je hlavním úkolem daní přispívat k zmírnění cyklických výkyvů v ekonomice. V období konjunktury by daně měly do veřejných rozpočtů přinést vyšší podíl finančních prostředků a tím vytvářet jakousi rezervu pro „horší časy“, aby následně v období stagnace, kdy se do veřejných rozpočtů vybere méně, mohlo dojít k nastartování ekonomiky. V globálním světě, který se vyvinul v posledních několika desetiletích, má stabilizační funkce daní i mezinárodní rozměr. Daňová opatření jednoho státu mohou nepříznivě ovlivnit tržní prostředí jiného státu a naopak. Například snížení daňové zátěže jednoho státu přiláká investory z jiných států a

tím dojde ke vzniku škodlivé daňové konkurence. V boji proti tomuto jevu hraje velkou úlohu vzájemná daňová koordinace a harmonizace daní (viz dále v kapitole o Evropské unii).

Mezi další funkce daní je možno například zařadit funkci stimulační (pobídkovou) nebo sociální, která se však v dnešní době jeví jako překonaná. Důležité však je, že všechny popsané funkce a vlastnosti daní musí být vždy zakotveny v daňově-právních předpisech ukládajících daňové povinnosti.

1.2 Daňové prvky

Listina základních práv a svobod, která je součástí ústavního pořádku České republiky v článku 11 odst. 5 stanoví, že daně a poplatky lze ukládat je na základě zákona. Z toho plyne, že pouze zákon může určit, které daně a v jaké výši mohou být vybírány a stanovit ostatní náležitosti daňově-právního vztahu.

Stejně jako každý jiný právní poměr, obsahuje i vztah mezi poplatníkem a státem určité základní prvky (náležitosti), na nichž závisí vznik, existence a realizace tohoto poměru. Těmito náležitostmi jsou subjekt, objekt (předmět), základ a sazba daně. Tyto náležitosti jsou obligatorní u každé daně (resp. poplatku). K nim pak dále přistupují i další, které se váží k daňovému objektu, jako např. splatnost, placení, osvobození od daně aj.

Subjektem daně je buď fyzická nebo právnická osoba, tzv. poplatník, kterému byla zákonem založena daňová povinnost (jedná se o tedy o povinný subjekt). V některých případech vystupuje jako další povinný subjekt plátce daně, který plní za poplatníka jeho daňovou povinnost (např. zaměstnavatel jako plátce příjmů ze závislé činnosti sráží zaměstnanci a následně odvádí povinné platby formou záloh na daň z příjmů). Dalším daňovým subjektem může být ručitel, jakožto osoba, která splní daňovou povinnost za poplatníka, který byl sice povinen daň uhradit, ale neučinil tak (např. u daně z převodu nemovitostí je nabyvatel povinen zaplatit daň z převodu nemovitosti, pokud ji neuhradí prodávající).

Daňový objekt neboli předmět daně je určitá skutečnost, na jejímž základě dochází k uložení daňové povinnosti a tím i stanovení daňového základu. Může se jednat o

příjem (důchod), věc, majetek nebo činnost (úkon). Předmět daně má i rozhodující význam pro určení názvu daně.

Základem daně je částka, o kterou příjmy plynoucí poplatníkovi v kalendářním roce přesahují výdaje na jejich dosažení, zajištění a udržení. Jedná se tedy o peněžně (nebo i v některých případech jinak) stanovený objekt daně, z něhož se daň vyměřuje. V případě vyjádření základu daně v peněžních jednotkách se hovoří o daních valorických, u nepeněžních o daních specifických.

Sazba daně je algoritmus, prostřednictvím kterého se ze základu daně (sníženého o odpočty) určí různými způsoby výše daňové povinnosti. Jedná se buď o procentuální (poměrné) vyjádření, kdy je sazba stanovena určitým procentem k základu daně nebo o pevnou sazbu, která je určena pevnou částkou bez ohledu na hodnotu tohoto základu. Poměrnou sazbu můžeme ještě vnitřně diferencovat podle toho, zda se změnou základu je spojena i změna sazby daně. V případě, že se zvyšujícím se základem stoupá i procentní sazba daně, hovoříme o sazbě progresivní, klesá-li, pak o sazbě regresivní. Je-li sazba i při změně základu daně stejná, jedná se o sazbu lineární. Sazby progresivní (regresivní) mohou být dále rozděleny na stupňovité, kdy při přechodu z jednoho daňového pásma do druhého dochází k ostrému zvýšení daně, nebo klouzavé, kdy je tento přechod pozvolný (část základu se zdaňuje nižší sazbou a vyšší pouze ta část základu daně, které přesahuje určitou hranici).

K těmto základním (obligatorním) daňovým prvkům přistupují i další (fakultativní) náležitosti, které se váží především k předmětu daně. Jsou jimi např. osvobození od daně, nezdanitelné minimum, minimální daň, splatnost, placení daní aj.

1.3 Soustava daní a jejich třídění

Daňová soustava představuje souhrn všech daní, které jsou v jednotlivých státech ukládány. Jedná se soustavu obsahující jednotlivé daně, jejich vzájemnou propojenost a vztahy mezi nimi, institucionální zabezpečení jejich správy apod.

Daňový systém, jako kterákoli jiná soustava obsahující více prvků, se dá vnitřně diferencovat podle různých kritérií a metod. I dnes je zajímavé rozdělení daní podle prof. Karla Engliše (1880-1961), jednoho z nejvýznamnějších českých meziválečných

národohospodářů. Ten rozděloval daně např. podle účelu úhrady na daně všeobecné (celostátní x komunální – neboli místní) a účelové, podle hledisek finančně technických na daně přímé a nepřímé, podle vzájemné kombinace na daně analytické a syntetické, podle únosnosti na osobní a věcné, dále podle účinků daní, které měly na soutěživost doma i v cizině a podle daňových metod, kterými se stát snaží zachytit společnou podstatu národního důchodu a výnosu národní práce.

Současná daňová teorie rozlišuje mnoho způsobů dělení daní. Například podle druhu objektu se daně dělí na daně osobní, které se vztahují k určité osobě a na daně věcné (lat. in rem), vztahující se k určité věci, tedy majetku. U této daně může vlastnictví k věci nabýt jiná osoba, která se poté stává daňovým subjektem. Podle sazeb se rozlišují daně na daně progresivní, daně s pevnou sazbou a daně proporcionalní (viz výše). Jiné členění může být na daně majetkového typu (např. daň darovací) nebo daně důchodového typu (např. daň z příjmů), podle periodicity vzniku daňové povinnosti na daně případové a pravidelně se opakující.

Základním rozdělením však nadále zůstává rozdělení daní na daně přímé a daně nepřímé, neboli daně ze spotřeby, které se vybírají prostřednictvím ceny zboží nebo služeb a subjektem je každý nakupující (spotřebitel). Jedná se o daně spotřební a daň z přidané hodnoty. Někteří autoři (např. A.Vančurová) do této kategorie zařazují i cla, jako ve své podstatě specifickou daň ze spotřeby.¹ U těchto daní je tedy plátcem daně jiná osoba než ta, která daň skutečně nese. Naproti tomu přímé daně jsou vyměřeny podle majetkových poměrů subjektů. Platí se srážkou ze zdroje příjmů nebo na základě daňového přiznání. Újmu nese přímo poplatník, neboli u tohoto druhu daní plátce a poplatník spadají v jeden subjekt. Nejčastější členění přímých daní je na daně z příjmů (fyzických a právnických osob) a daně z majetku (silniční, dědická, darovací, z převodu apod.).

---

¹ Zdroj: A.Vančurová in Daňový systém ČR 2008, str. 39 an.

Každý suverénní stát si však vytváří svou vlastní daňovou soustavu, takže je možno se setkat i s jinými druhy daní, jako např. s církevní daní v Německu, daní z čistého bohatství ve Švédsku apod.

2 Daňová problematika v rámci Evropské unie a proces harmonizace

Evropská unie je označení pro celek tvořený členskými státy Evropských společenství. V současné době dosáhl počet těchto států již 27. Jedná se o Francii, Spolkovou republiku Německo, Itálii, Belgii, Nizozemí, Lucembursko, Velkou Británii, Irsko, Dánsko, Řecko, Španělsko, Portugalsko, Rakousko, Švédsko, Finsko, Estonsko, Lotyšsko, Litvu, Polsko, Českou republiku, Slovensko, Maďarsko, Slovinsko, Maltu, Kypr, Bulharsko a Rumunsko.

Zpočátku fungovala Společenství pouze jako celní unie, postupně byl ale vytvářen i tzv. společný trh. Uvnitř Společenství byla snižována a odbourávána cla, rušena kvantitativní omezení obchodu a zakázána daňová diskriminace dováženého zboží. Pozvolna se vytvářel volný pohyb zboží, který byl postupně doplněn o svobodu podnikání, volný pohyb pracovních sil a služeb. Do značné míry došlo i k uvolnění pohybu kapitálu a plateb. Na počátku 80. let však vyvstala potřeba tento proces urychlit a prohloubit, aby mohlo co nejdříve dojít k volnému pohybu všech osob (nejen pracovníků), zboží, služeb a kapitálu v rámci společného trhu uvnitř Společenství. Tohoto bylo dosaženo v roce 1986, přijetím tzv. Jednotného evropského aktu, kterým byla vytvořena koncepce jednotného vnitřního trhu, tedy prostoru bez vnitřních hranic.

Postupem času se ukázalo nevyhnutelným, doplnit probíhající ekonomickou integraci o integraci politickou. Vzhledem k tomu, že věcná působnost Evropského hospodářského společenství již překročila ekonomickou oblast, byl přijetím Maastrichtské smlouvy jednak změněn jeho název na Evropské společenství a zároveň došlo i k vytvoření Evropské unie, jakési zastřešující instituce nad Společenstvími.

2.1 Harmonizace daňových systémů v rámci Evropské unie

Od vzniku Evropských společenství představuje daňová politika (resp. problematika daní vůbec) jednu z nejcitlivějších složek vládní politiky. Je to dáno tím, že podstatně ovlivňuje příjmy státních rozpočtů členských států, tvorbu cen a tím i kupní sílu obyvatelstva. Od začátku bylo hlavním úkolem daňové politiky zajistit podmínky k odstranění bariér pro volný pohyb zboží, lidí, služeb a kapitálu. S tím souvisí i potřeba harmonizace daňových systémů jednotlivých členských zemí, která se projevila již na samotném počátku těchto integračních snah.

2.1.1 Vymezení pojmu daňová harmonizace a její členění

Daňová harmonizace znamená proces sblížování daňových soustav států na základě společných pravidel. Tento proces zahrnuje jednak prostředky k dosažení daného cíle, ale současně i výsledek, kterým je samotná harmonizace daňové legislativy¹

V rámci Evropských společenství představuje daňová harmonizace mechanismus, jehož prostřednictvím jsou odstraňována ta ustanovení, která buď vytvářejí překážky ve fungování jednotného vnitřního trhu nebo nějakým způsobem narušují hospodářskou soutěž. Cílem daňové harmonizace by však nemělo být úplné dosažení jednotné daňové soustavy, ale spíše přiblížení či sladění jednotlivých soustav členských států.

S problematikou daňové harmonizace úzce souvisí i otázka daňové koordinace, která v rámci mezinárodního postupu směřujícímu ke sblížení daňových systémů představuje jakýsi první krk. Jedná se především o vytváření bilaterálních a multilaterálních schémat zdanění za účelem omezení arbitrážních obchodů².

V rámci těchto smluv jsou především vydávána určitá doporučení k novelizaci daňových zákonů jednotlivých zemí, zejména v oblastech škodlivé daňové soutěže (konkurence), která mezi členskými státy stále panuje.

---

¹ Zdroj: D.Nerudová in Harmonizace daňových systémů zemí EU, str. 13 an

² Zdroj: K.Kubátová, Daňová teorie a politika, str. 25 an

Otázkami daňové konkurence a koordinace se však nezabývá pouze Evropská unie, jedná se o celosvětový problém, který se snaží řešit např. Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) nebo Mezinárodní měnová fond (MMF). Již v roce 1998 vypracovala OECD komplexní zprávu s názvem Harmful Tax Competition-An Emerging Global Issue, která se zabývá problémem daňové konkurence, především z hlediska identifikace škodlivých preferenčních daňových režimů a daňových rájů.

V procesu harmonizace jde o sladění, sblížování, daní, jejich základů a sazeb, i když výsledek tohoto procesu nutně nemusí znamenat stejné daně, stejné základy a sazby ve všech členských zemích¹.

Na základě použitých prostředků lze harmonizaci rozdělit na pozitivní a negativní:

- **pozitivní harmonizace** představuje proces sblížování národních daňových systémů členských států Evropské unie prostřednictvím implementace nařízení, směrnic a jiných nástrojů, především Evropské komise. Výsledkem pak je dosažení platnosti stejných pravidel ve všech členských zemích. Jedná se sice o nejlepší způsob dosažení fungujícího jednotného trhu, ovšem úskalím tohoto postupu je podmínka jednomyslného přijetí členskými zeměmi
- **negativní harmonizace** je výsledkem činnosti Evropského soudního dvora, kdy jsou v jednotlivých daňových systémech přijímána opatření na základě jeho judikatury z této oblasti. Nevýhodou tohoto způsobu je, že nevytváří jednotná pravidla pro všechny státy, jelikož účastníkem řízení u ESD, kterému z daného řízení vzešla určitá povinnost (např. odstranit nějaké ustanovení, které je v rozporu s principy fungování EU (nebo její legislativou) ze svého právního řádu), je vždy jen jeden konkrétní členský stát.

Jiné členění daňové harmonizace, a to podle způsobu vytváření předpisů, je možné na harmonizaci přímou a nepřímou:

---

¹ Zdroj: L.Láchová in Daňové systémy v globálním světě, str. 13

- ***přímá harmonizace*** je výsledkem klasického harmonizačního procesu, kdy dochází k harmonizaci v daňové oblasti přímo, tedy prostřednictvím nařízení, směrnic aj.
- ***nepřímá harmonizace*** oproti tomu znamená snahu o harmonizaci daní prostřednictvím jiné oblasti práva, především regulací účetnictví nebo obchodního práva.

2.1.2 Harmonizace přímých daní

Harmonizace přímých daní v rámci Evropských společenství byla zpočátku považována za méně komplikovanou ve srovnání s daněmi nepřímými, a to vzhledem k existenci stejného typu důchodových daní ve všech členských státech s výjimkou Itálie. Ukázalo se však, že mezi jednotlivými členskými zeměmi existují výrazné rozdíly v samotném definování předmětu daně, poplatníků, konstrukci základů daně, nezdanitelných částkách, zdaňovacím obdobím a v celé řadě dalších faktorů.

Problematika harmonizace přímých daní, a z nich především daně z příjmu právnických osob, se brzy stala klíčovou, zejména z důvodu zajištění hladkého fungování jednotného trhu. Úkolem harmonizace se tedy stalo odstranění bariér pro řádné fungování společného trhu v rámci Společenství, neboť právě daň z příjmů korporací je typem daně, který významně ovlivňuje podnikání na jednotném trhu, neboť kapitál na rozdíl od práce se může operativně přesouvat do zemí s výhodnějšími daňovými podmínkami.

Zároveň se však ukázalo, že členské země pokládají tuto oblast za důležitý nástroj hospodářské politiky a přikládají velký význam národní suverenitě a tradicím. To byl zřejmě i jeden z důvodů, proč po dlouhá léta selhávala velká většina harmonizačních snah. Dalším důvodem byla i skutečnost, že harmonizační opatření musí být jednomyslně prosazeno ve formě směrnice, aby bylo závazné pro všechny členské státy.

Lze proto říci, že v procesu harmonizace přímých daní se až do dnešní doby, i přes různé snahy, pokročilo velmi málo. Snaha alespoň o částečnou harmonizaci a koordinaci (nepřímým způsobem), a to v oblasti daní z příjmu korporací, vyústila ve schválení Nařízení č.2157/2001/EC, kterým byl zaveden nový institut evropského

obchodního práva - tzv. evropská společnost. Obdobu evropské společnosti představuje tzv. evropská družstevní společnost, kterou upravuje Nařízení č.1435/2003/EC.

U evropské společnosti a evropské družstevní společnosti je sice daňová problematika ponechána v kompetenci národních legislativ jednotlivých členských zemí, přesto však tyto společnosti představují první krok k možnému budoucímu zavedení jednotného evropského systému daně z příjmu korporací. Pro evropské společnosti by např. mohlo být velmi efektivní zavedení jednotného konsolidovaného základu daně a ponechání daňové sazby v kompetenci jednotlivých členských zemí by zase naopak mohlo výrazně přispět k efektivní daňové konkurenci.

Z hlediska dalšího vývoje koordinace přímého zdanění v rámci Evropské unie jsou v současnosti rozpracovány dva návrhy Evropské komise. Jedná se o úpravu zdanění malých a středních podniků podle státu řídicí společnosti a jednotného konsolidovaného základu daně (holdingové zdanění).

Z důvodu rozdílnosti daňových systémů zemí evropské sedmadvacítky se jeví přijetí návrhu na zdanění malých a středních podniků (tzn. podniků s max. 50 zaměstnanci a obratem nepřesahujícím 10 mil. EUR ročně) podle státu řídicí společnosti jako velmi racionální, neboť by těmto firmám ušetřily prostředky, které musí nyní vynakládat vzhledem ke složité administrativě. Podstatou tohoto návrhu je vytvoření konsolidovaného základu daně firem nadnárodní skupiny podle pravidel země, ve které je sídlo vrcholového managementu této skupiny. Podle tohoto návrhu by se daňový základ rozděloval na zahraniční dceřiné společnosti nebo provozovny a na něj by pak byla aplikována sazba korporátní daně podle legislativy země, kde působí jednotlivé dceřinné společnosti a pobočky.

Podstatou druhého návrhu na vytvoření jednotného konsolidovaného základu daně pro společnosti působící v Evropské unii je dosažení takového stavu, kdy bude platit shodný daňový režim evropské společnosti ve všech členských státech unie. Podle návrhů by aplikace tohoto základu daně měla být dobrovolná a měla by vycházet z vlastních pravidel a nikoliv z mezinárodních účetních standardů.

Přijetí těchto návrhů a jejich uvedení v platnost však opět naráží na národní zájmy a bude záviset především na politické vůli představitelů Evropské unie, zda se je podaří v dohledné době realizovat, neboť v řadě zemí vznikají obavy, že dojde k úpravám

sazeb daně ze zisku korporací (Velká Británie, Irsko). Dalším problémem je také vytvoření takového mechanismu, který by vyloučil nebo alespoň zamezil případným daňovým únikům.

2.2 Evropská legislativa v oblasti přímých daní

Ve smlouvě o založení Evropského společenství se daněmi zabývá druhá kapitola páté hlavy (Společná pravidla pro soutěž, daně a sblížování právních předpisů) ve člancích 90-93. Z těchto článků je však problematice přímých daní věnován pouze článek 92, který jednak zakazuje zvýhodnění vývozu do členských zemí Evropských společenství formou úlev na přímých daních a zároveň i obráceně, zakazuje postih dovozu z členských zemí různými daňovými opatřeními. Nepřímo se oblasti přímých daní dotýkají i ve třetí kapitole páté hlavy články 94 a 95, které uvádějí způsob přijímání směrnic o sblížování právních a správních předpisů členských států, majících přímý vliv na vytváření nebo fungování společného trhu a pokrývající mimo jiné i fiskální ustanovení.

Z hlediska sekundární legislativy je oblast přímých daní upravena několika směrnicemi. První z nich je směrnice č. **77/799/EEC** o vzájemné pomoci mezi příslušnými úřady členských států v oblasti přímých a nepřímých daní, která byla novelizována směrnicí 2004/56/EC. Tato směrnice formuluje požadavky na výměnu informací, součinnost při kontrolách nadnárodních korporací apod. Na jejím základě byla např. umožněna přítomnost pracovníků správy daně z jednoho členského státu na území druhého členského státu. Hlavním cílem směrnice je boj proti mezinárodním daňovým únikům a zneužívání umělých přesunů zisků v nadnárodních skupinách za účelem vyhýbání se zdanění.

V roce 1990 byly přijaty dvě směrnice týkající se korporátního zdanění. Obě směrnice jsou platné od roku 1993 a jejich cílem bylo odstranit překážky pro koncentraci kapitálu a tím i posílení konkurenceschopnost firem z prostředí Evropské unie na světových trzích.

První je směrnice č. **90/434/EEC** novelizovaná v roce 2005 směrnicí č.2005/19/EC o společném systému zdanění při fúzích, rozděleních, převodech aktiv a výměně akcií

týkajících se společností z různých členských států (tzv. Směrnice o fúzích). Směrnice zavedla jednotný systém zdanění fúzí a upravila možnost odložit daňovou povinnost z kapitálových výnosů při fúzích, rozdělení společností a převodech aktiv. Záměrem směrnice bylo odstranění možnosti zdanění zisku, který vznikl v důsledku rozdílu mezi hodnotou převáděných aktiv a pasiv a jejich účetní hodnotou. Hlavní přínos této úpravy byl v tom, že umožnila podnikům provádět restrukturalizace bez ohledu na hranice mezi členskými státy unie u bez dopadů na jejich daňové povinnosti.

Druhá směrnice je směrnice o společném systému zdanění mateřských a dceřiných společností z různých členských států č. **90/435/EEC**, zkráceně Směrnice o mateřských a dceřiných společnostech, doplněná v roce 2003 směrnicí 2003/123/EC. Tato směrnice upravuje systém zdanění skupin společností působících v národním měřítku a společností působících v rámci celé Evropské unie. Hlavními cíli směrnice je zamezit dvojímu zdanění zisku vypláceného společnostmi ve skupině v situaci, kdy země sídla mateřské a dceřiné společnosti jsou různé.

V roce 1990 byla uzavřena zástupci členských států v Radě tzv. arbitrážní konvence (č. **90/436/EEC**), která je účinná od roku 1995 a její platnost je prolongována vždy o pět let. Tato konvence má také zamezovat dvojímu zdanění, ke kterému by mohlo dojít v souvislosti s úpravami zisku sdružených podniků v různých zemích (problematika tzv. transferových cen).

V roce 2003 došlo k přijetí posledních dvou platných směrnic v oblasti přímých daní. Jedná se o směrnici č. **2003/48/EEC** o zdanění příjmů z úspor v podobě úrokových plateb a směrnici č. **2003/49/EEC** o společném systému zdanění úroků a licenčních poplatků mezi přidruženými společnostmi z různých členských států.

Směrnice o zdanění příjmů z úspor v podobě úrokových plateb stanoví pravidla pro zdanění těchto příjmů plynoucích fyzickým osobám. Nevztahuje se tedy na příjmy právnických osob a dále na problematiku výplaty dividend. Účelem směrnice je zajistit minimalizaci zdanění úrokových příjmů fyzických osob ve státě jejich rezidentury a vyloučit případné dvojí zdanění úrokových příjmů. Na jejím základě jsou členské státy EU povinny poskytovat informace jinému členskému státu, kde je daná fyzická osoba rezidentem, o vyplacených příjmech úrokového charakteru.

Směrnice o společném zdanění úroků a licenčních poplatků zavedla jednotný systém pro zdanění tohoto typu příjmů mezi společnostmi náležejícími do jedné skupiny (tzv. spojené, či propojené osoby) bez ohledu na jejich sídlo v rámci EU. Směrnice odstranila srážkovou daň a daň z úroků a licenčních poplatků mezi těmito osobami (pokud jsou tyto vypláceny přes hranice jednotlivých členských států). Jelikož však Česká republika zažádala Evropskou komisi o šestileté přechodné období, má povinnost tuto směrnici implementovat do svého právního řádu až od roku 2011.

Z dalších legislativních aktů Evropských společenství, které sice nemají formu nařízení nebo směrnice, nicméně ke kterým se přihlíží při novelizacích zákona o dani z příjmů nebo zákona o správě daní a poplatků je možno například uvést:

- doporučení Komise č. **94/390/EC** týkající se zdaňování malých a středních podniků
- doporučení Komise č. **94/79/EC** o zdanění určitých položek příjmů obdržených osobami v členském státě, ve kterém nemají trvalé bydliště
- sdělení Evropské komise č. **98/C 384/03** o aplikaci pravidel veřejné podpory v oblasti korporativního zdaňování

3 Daňový systém České republiky

Dnes již zrušený zákon č.212/1992 Sb., o soustavě daní, zavedl s účinností od 1. ledna 1993 do českého právního řádu daňový systém, který beze změny přetrval až do dnešní doby. Je tvořen soustavou přímých a nepřímých daní.

Platný daňový systém České republiky zobrazuje následující schéma:

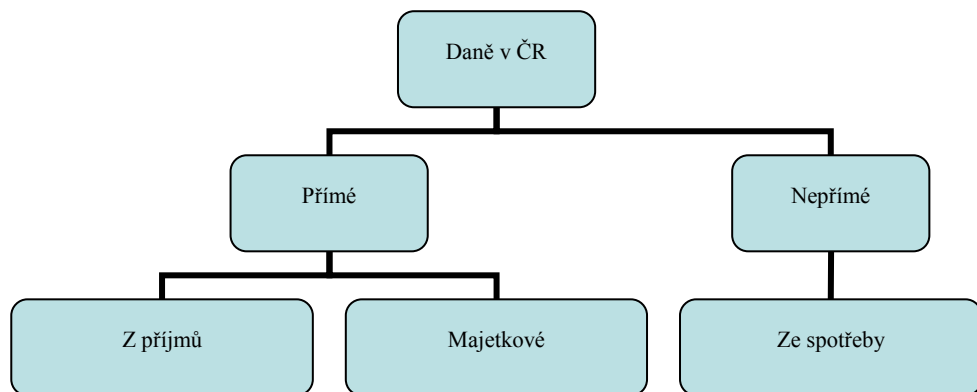

Schéma č. 1: Daňový systém – Česká republika

3.1 Nepřímé daně

Nepřímé daně, neboli také daně ze spotřeby, jsou v české daňové soustavě zastoupeny dvěma daněmi. První z nich je daň z přidané hodnoty, která je upravena zákonem č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, v platném znění. Tato daň spadá do skupiny tzv. univerzálních nepřímých daní, neboť se až na výjimky vztahuje na všechny podnikatelské subjekty a jejich činnosti, a tím z daňového hlediska vytváří rovné podmínky. Druhou skupinu nepřímých daní pak představují daně spotřební, jež jsou nazývány nepřímými daněmi selektivními, jelikož postihují pouze některé výrobky. Právní úprava je obsažena v zákoně č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, v platném znění. Podle tohoto zákona mezi spotřební daně patří daň z minerálních olejů, daň z lihu, daň z piva, daň z vína a meziproductů a daň z tabákových výrobků.

3.2 Přímé daně

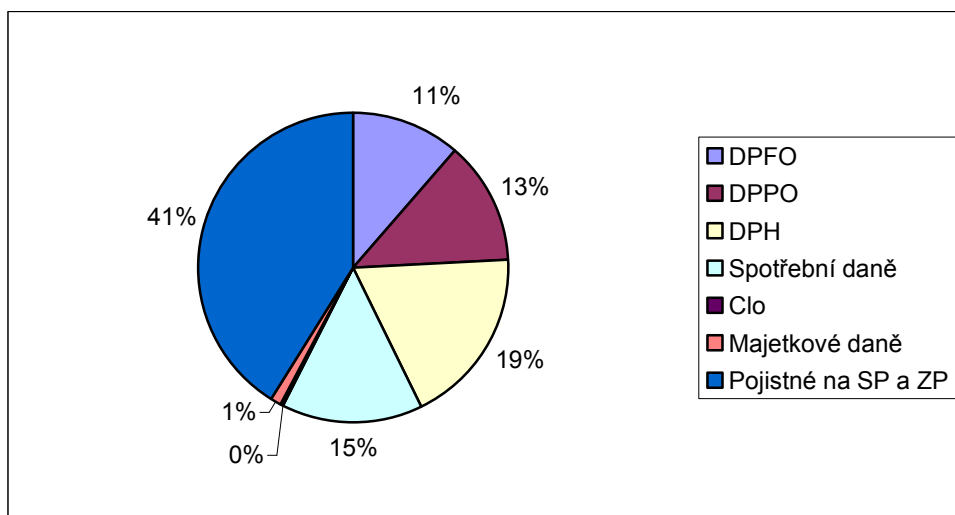
Přímé daně lze podle objektu dělit na daně osobní (důchodové) a daně majetkové (viz kapitola 1.3). Mezi přímé daně důchodového typu patří v naší daňové soustavě daň z příjmů fyzických osob a daň z příjmů osob právnických. Obě daně jsou upraveny zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v platném znění. Z hlediska daňového subjektu člení tento zákon daně z příjmů do dvou kategorií - na daň z příjmů fyzických osob a daň z příjmů právnických osob.

Přímé daně majetkového typu jsou daň z nemovitostí, daň dědická, daň darovací a daň z převodu nemovitostí. Daň z nemovitostí, tvořená daní z pozemků a daní ze staveb, patří do kategorie tzv. reálných daní, kde povinnost úhrady je založena na vlastnickém nebo užívatelském vztahu k předmětu daně, bez ohledu na příjmy poplatníka. Právní úpravu daně z nemovitostí obsahuje zákon č.338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, v platném znění. Daň dědickou, darovací a z převodu nemovitostí pak upravuje zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, v platném znění. Uvedené daně mají povahu jednorázové daně majetkového charakteru. Základem pro stanovení sazby daně je vymezení příbuzenského poměru mezi zúčastněnými subjekty a cena nabývaného nebo převáděného majetku (nemovitosti). Zvláštní postavení mezi těmito daněmi zaujímá daň silniční, upravená zákonem č.16/1993 Sb., o dani silniční, v platném znění. Jelikož předmětem daně jsou zde silniční motorová vozidla používaná k podnikání (jejich držení, nikoliv příjmy plynoucí z jejich podnikatelského využití), je i tato daň řazena mezi přímé daně majetkového typu.

3.2.1 Daně z příjmů

Daně z příjmů představují nejdůležitější kategorii přímých daní. Výnos daní z příjmů patří ve většině zemí k rozhodujícím příjmovým položkám státního rozpočtu.

Podíl jednotlivých daní na příjmové struktuře státního rozpočtu ČR v roce 2007 ukazuje následující graf:

Graf č. 1. Příjmová struktura státního rozpočtu ČR v roce 2007

Zdroj: MFČR, Státní závěrečný účet za rok 2007

Základním právním předpisem upravujícím tuto kategorii daní, je jak jsem se již zmínil výše zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v platném znění, který nabyl účinnosti dnem 1. ledna 1993. Z dalších právních předpisů, které s problematikou daní z příjmů souvisejí, je možno jmenovat zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, v platném znění a zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, v platném znění. Z předpisů nižší právní síly pak např. vyhlášku ministerstva financí č. 146/1993 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona ČNR č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů a dále různé mezinárodní smlouvy o zamezení dvojího zdanění v oboru daní z příjmu, kterými je Česká republika vázána a které byly publikovány ve Sbírce zákonů, popř. Sbírce mezinárodních smluv.

Zákon o daních z příjmů je systematicky členěn do šesti částí. První část (§2-16) obsahuje úpravu daně z příjmu fyzických osob, část druhá (§17-21) osob právnických. V části třetí nazvané Společná ustanovení (§22-38fa) jsou vymezeny další instituty společné pro oba druhy daní z příjmů, jako např. zdroj příjmů, základ daně, výdaje (náklady) vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů, dále pak odpisy hmotného a nehmotného majetku, položky odčitatelné od základu daně, slevy na dani, zvláštní sazba daně a další. Tato část obsahuje i problematiku týkající se vybírání daní, která byla dříve upravena ve třetí hlavě sedmé části zákona o správě daní a poplatků. Jedná se např. o úpravu záloh na daň, minimální výše daně, daň vybíranou srážkou podle zvláštní sazby daně, zajištění daně apod. Část čtvrtá - Zvláštní ustanovení pro vybírání daně z příjmů (§38g-38s) obsahuje úpravu výběru daní z příjmů fyzických a právnických

osob. Stanoví např. povinnosti spojené s podáním daňového přiznání k dani z příjmů fyzických a právnických osob, odpovědnost plátců daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků, daňovou ztrátu a další. Část pátá (§39-39a) obsahuje zmocnění pro ministerstvo financí a vládu České republiky po vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu a konečně část šestá (§40-42) obsahuje ustanovení přechodná a závěrečná.

Součástí zákona jsou dále tři přílohy, kterými jsou: Příloha č. 1- Třídění hmotného majetku do odpisových skupin (šesti), Příloha č. 2: Postup při přechodu z vedení účetnictví na daňovou evidenci z hlediska daně z příjmů fyzických osob a Příloha č. 3: Postup při přechodu z daňové evidence na vedení účetnictví z hlediska daně z příjmů fyzických osob.

3.2.1.1 Daň z příjmů fyzických osob

Osobní důchodová daň, která je v českém daňovém systému nazvána daní z příjmů fyzických osob, tvoří nezbytnou součást všech moderních daňových systémů. V této kapitole se v návaznosti na platnou právní úpravu pokusím podrobněji tuto daň analyzovat, abych v kapitole následující mohl provést její komparaci s daní z příjmů fyzických osob Slovenska.

3.2.1.2 Subjekt daně

Subjekty (poplatníky) daně z příjmů fyzických osob jsou všechny fyzické osoby, které zákon rozděluje do dvou skupin - na daňové tuzemce a cizozemce, resp. daňovou terminologií vyjádřeno na daňové rezidenty a nerezidenty.

Daňovým rezidentem je buď fyzická osoba, která má na území České republiky bydliště, anebo se na území republiky obvykle zdržuje, tzn. že zde pobývá (souvisle nebo v několika obdobích) alespoň 183 dnů v příslušném kalendářním roce. Daňový rezident má neomezenou daňovou povinnost, tzn. že podléhá dani z příjmů fyzických osob všemi svými příjmy, pocházejícími jak ze zdrojů v České republice, tak i ze zahraničí.

Ostatní osoby, které na území republiky nemají bydliště a ani se zde obvykle nezdržují, nebo ty, o nichž to stanoví mezinárodní smlouvy, jsou daňoví nerezidenti. Daňoví nerezidenti mají daňovou povinnost omezenou, vztahující se pouze na příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky. Mezi daňové nerezidenty patří i ty osoby, které se sice a území republiky v kalendářním roce zdržují 183 dnů a více, ale pouze za účelem studia nebo léčením.

Otázku daňového rezidentství nebo případného dvojího zdanění příjmů (ve státě zdroje i příjemce) řeší jednotlivé smlouvy o zamezení dvojího zdanění, které má dnes Česká republika uzavřeny přibližně se 70 státy.

3.2.1.3 Předmět daně

Předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou příjmy, které této dani podléhají, tzn. nejsou zákonem ze zdanění vyňaty. Jde nejen o příjmy peněžní, ale i naturální a příjmy dosažené i směnou (oceňované podle zvláštních právních předpisů, zejména podle zákona č. 151/1997 Sb. o oceňování majetku). Obecně lze příjem vymezit tak, že se jedná o vše, čím dochází ke zvýšení majetku poplatníka. Tento nabytý majetek pak podléhá dani z příjmů, pokud zákon nestanoví jinak.

Předmětem daně jsou:

- příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků
- příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti
- příjmy z kapitálového majetku
- příjmy z pronájmu
- ostatní příjmy

Předmětem daně nejsou (neúplný výčet):

- příjmy získané nabytím akcií nebo podílových listů podle zákona č.92/1992 Sb. o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby
- příjmy získané zděděním, vydáním nebo darováním nemovitosti nebo movité věci anebo majetkového práva s výjimkou příjmů z nich plynoucích a s výjimkou darů

přijatých v souvislosti s výkonem závislé činnosti, funkce, s podnikáním nebo s jinou samostatnou výdělečnou činností

- předmětem daně u fyzických osob, provozujících školská a zdravotnická zařízení a zařízení na ochranu opuštěných zvířat, nebo ohrožených druhů zvířat, není však příjem získaný nabytím daru v souvislosti s provozováním těchto činností
- úvěry a půjčky (výjimku tvoří příjmy věřitele z vrácené půjčky nebo úvěru, které nabyl úplatným převodem pohledávky vzniklé na základě této půjčky nebo úvěru a příjmy plynoucí poplatníkovi, který vede daňovou evidenci, z eskontního úvěru ze směnky, kterou je hrazena pohledávka)
- příjem plynoucí daňovému rezidentovi, který vypomáhá s domácími pracemi v zahraničí, nebo daňovému nerezidentovi, který vypomáhá s domácími pracemi v České republice za stravu a ubytování, jde-li o příjem k uspokojování základních sociálních kulturních nebo vzdělávacích potřeb (au pair)
- příjem plynoucí z vypořádání mezi podílovými spoluvlastníky rozdělením majetku podle velikostí jejich podílů, příjmy z vypořádání spol. jmění manželů
- částka uhrazená zdravotní pojišťovnou, o kterou byl překročen limit poplatků a doplatků na léčiva nebo potraviny podle zvláštních právních předpisů upravujících tyto limity

Osvobození od daně

Některé příjmy, které sice jsou předmětem daně z příjmů, jsou nicméně od daně osvobozeny. Jedná se příjmy uvedené v § 4 (v části nazvané Osvobození od daně) zák. o dani z příjmů a dále (v rámci ustanoveních o příjmech ze závislé činnosti a funkčních požitků a ostatních příjmů) v § 6 odst. 9 a § 10 odst. 3 tohoto zákona.

Nejdůležitější osvobozené příjmy jsem pro přehlednost rozdělil do několika skupin:

- některé příjmy z prodeje majetku
- náhrady škody a pojistná plnění

- sociální příjmy
- cenné papíry
- ostatní příjmy

Některé příjmy z prodeje majetku

Základní podmínkou pro osvobození od daně je, že se nejedná o majetek použitý k podnikání, tzn. vložený do tzv. obchodního majetku (pro daňové účely se jím rozumí souhrn majetkových hodnot jako věcí, pohledávek, práv a jiných penězi ocenitelných hodnot, které jsou ve vlastnictví poplatníka a o kterých bylo nebo je účtováno anebo jsou nebo byly uvedeny v majetku, a závazků pro účely stanovení základu daně a daně z příjmů - tj. v daňové evidenci). I bez vztahu k podnikání je však někdy důvod pro prodej majetku nikoliv běžné hospodaření, ale snaha o dosažení zisku z prodeje. Proto v tomto případě zákon stanoví jako podmínku pro osvobození od daně dobu (neboli tzv. časový test), která musí uplynout mezi nabytím a prodejem majetku (např. 2 roky u prodeje bytu, ve kterém měl prodávající bydliště nejméně 2 roky před prodejem a tento byt nebyl zařazen do obchodního majetku).

Náhrady škody a pojistná plnění

U těchto příjmů je sporné, zda v pravém slova smyslu zvyšují majetek poplatníka, neboť zpravidla pouze nahrazují ztráty na majetku nebo důchodu. Proto je většina z těchto příjmů osvobozena od daně (kromě náhrad škod včetně pojistných plnění, které mají přímý vztah k podnikání, jiné samostatné výdělečné činnosti nebo k pronájmu).

Ze zdanění jsou tedy např. osvobozeny přijaté náhrady škody, náhrady nemajetkové újmy, plnění z pojištění majetku a plnění z pojištění odpovědnosti za přijaté náhrady podle restitučních předpisů a další.

Sociální příjmy

Mezi osvobozenými příjmy zaujímají významnou část příjmy sociální a z nich pak nejdůležitější postavení mají dávky z veřejných rozpočtů. Osvobození těchto příjmů od daně má za úkol především minimalizovat míru přerozdělování prostřednictvím veřejných rozpočtů. Ze stejného důvodu jsou od daně většinou osvobozeny různé příspěvky od nadací, občanských sdružení a studijní stipendia.

Příkladem možno jmenovat různé příjmy získané ve formě dávek a služeb z nemocenského pojištění, důchodového pojištění, státní sociální podpory, dávky sociální péče, dávky v hmotné nouzi, příjem získaný v rámci plnění vyživovací povinnosti nebo náhrada za tento příjem podle zákona o rodině aj.

Cenné papíry

Osvobozeny jsou např. příjmy z prodeje cenných papírů při splnění časového testu 6 měsíců mezi nabytím a převodem těchto cenných papírů při jejich prodeji, dále příjmy z podílu připadající na podílový list při zrušení podílového fondu (opět po šesti měsících mezi nabytím podílového listu a dnem vyplacení podílu). Pokud však byly cenné papíry nabyty po 1.lednu 2008 vztahuje se osvobození pouze na osoby, jejichž celkový přímý podíl na základním kapitálu nebo hlasovacích právech společnosti nepřevyšoval v době 24 měsíců před prodejem cenných papírů 5 %.

Mezi další osvobozené příjmy z této skupiny bych chtěl jmenovat příjmy z převodu členských práv družstva, z převodu majetkových podílů na transformovaném družstvu, z převodu účasti na obchodních společnostech, přesahuje-li doba mezi nabytím a prodejem dobu 5 let.

Ostatní příjmy

Mezi ostatní příjmy, které jsou osvobozeny od daně, je možno například jmenovat některé výhry z loterií a jiných podobných her povolených státními orgány, příjmy plynoucí jako různé náhrady (např. poskytované národním expertům orgány Evropské

unie, náhrady a renta náležející bývalému prezidentu republiky, příspěvky poskytované z rozpočtu EU poslanci Evropského parlamentu zvolenému na území ČR apod.), úroky z vkladů ze stavebního spoření, včetně úroků ze státní podpory podle zákona č.96/1993 Sb. o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření (zde se především uplatňuje stimulační funkce daně), různé reklamní dary v hodnotě do 500,-Kč poskytované v souvislosti podnikáním a mnohé další.

3.2.1.4 Základ daně

Základem daně je částka, o kterou příjmy poplatníka za zdaňovací období přesahují výdaje, prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení. Zdaňovacím obdobím je pro účely stanovení daně z příjmů fyzických osob jeden kalendářní rok. Podle zákona je (z důvodu rozmanitosti příjmů fyzických osob) základ daně rozdělen do pěti odděleně posuzovaných kategorií (tedy na pět dílčích daňových základů), přičemž v každé z nich je uplatňován odlišný způsob jeho stanovení. Součet jednotlivých dílčích základů daně pak tvoří základ daně. Do základu se nezapočítávají příjmy osvobozené od daně a příjmy, z nichž se daň vybírá zvláštní sazbou ze samostatného základu daně (podrobněji viz další text o jednotlivých druzích příjmů).

Příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky

Příjem ze závislé činnosti je definován jako příjem ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního, služebního nebo členského poměru a obdobného poměru, v nichž poplatník (zaměstnanec) je při výkonu práce pro plátce příjmu (zaměstnavatele) povinen dbát jeho příkazů. K příjmům plynoucím z pracovněprávních vztahů se řadí i příjmy ze vztahů služebních (např. vojáci, příslušníci policie) a členských (např. členové družstev) a mnohé další.

Do stejné kategorie jako příjmy ze závislé činnosti náleží i tzv. funkční požitky, kterými jsou odměny za výkon funkce voleného nebo jmenovaného představitele státu nebo občanských a zájmových sdružení, politických stran, komor a jiných orgánů a institucí. Za funkční požitek se však nepovažují příjmy znalců a tlumočnicků, zprostředkovatelů

kolektivních sporů a rozhodců za činnost vykonávanou podle zvláštních právních předpisů.

Příjmy ze závislé činnosti jsou veškeré peněžní, ale i nepeněžní příjmy, které zaměstnavatel poskytuje zaměstnancům v souvislosti s výkonem práce nebo se zaměstnáním. Některé z nich se však do základu daně nezahrnují, jelikož jsou ze zdanění vyňaty (nejsou předmětem daně) nebo jsou ze zdanění osvobozeny.

Mezi příjmy, které nejsou předmětem daně, je možno jmenovat např. náhrady z cestovních výdajů poskytovaných v souvislosti s výkonem závislé činnosti do určité výše podle zvláštních předpisů (především podle zákoníku práce), zaměstnavatelem poskytnuté pracovní a ochranné pomůcky, náhrady za opotřebení vlastního náradí a jiných předmětů zaměstnance potřebných pro výkon práce aj. Stejně tak nejsou předmětem daně náhrady výdajů poskytované v souvislosti s výkonem funkce, s výjimkou náhrady ušlého příjmu.

Osvobozeny od daně jsou především některá nepeněžítá plnění od zaměstnavatele, kterými např. vytváří příznivější sociálně-pracovní podmínky pro zaměstnance. Jedná se zejména o poskytování nealkoholických nápojů na pracovišti, závodní stravování apod. V některých případech je osvobození vázáno na podmínku, že toto plnění je poskytováno zaměstnavatelem ze zisku po zdanění (jako je používání zařízení pro sportovní vyžití), jinde platí omezení v podobě nejvýše stanovené částky, do které je příslušné nepeněžité plnění osvobozeno (např. zájezdy a rekreace). Dále sem patří i různé příspěvky a sociální pomoc poskytnutá zaměstnanci z fondu kulturních a sociálních potřeb. Některá osvobození plní stimulační funkci, jako jsou např. příspěvky zaměstnavatele na penzijní připojištění se státním příspěvkem nebo životní pojištění zaměstnance, hrazené za něj zaměstnavatelem. Platí však, že osvobozena je v úhrnu částka do výše 24.000,- Kč ročně od téhož zaměstnavatele. Další skupinu tvoří různá naturální plnění a náhrady výdajů poskytované podle zvláštních právních předpisů představitelům státní moci a některých státních orgánů a soudcům a poslancům Evropského parlamentu, zvoleným na území ČR.

Za příjmy ze závislé činnosti se považují i naturální příjmy a požitky. Ty je třeba ocenit podle zákona o oceňování, resp. cenou, která by byla sjednána mezi nezávislými subjekty. V tomto případě je potřeba do základu daně zahrnout rozdíl mezi cenou

sjednanou mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem a cenou odpovídající ocenění výrobku (resp. služby, nájmu apod.). Výjimku tvoří odprodej bytu zaměstnavatelem za předpokladu, že v něm zaměstnanec měl bydliště po dobu dvou let bezprostředně před prodejem.

Další důležitou skupinu tvoří poskytnutí motorového vozidla zaměstnanci pro soukromé účely. Obvykle se jedná o bezúplatné poskytnutí, proto se do základu daně započítá paušální ocenění stanovené zákonem pro tento případ, tedy ve výši jednoho procenta vstupní ceny poskytnutého vozidla za každý i započatý kalendářní měsíc používání. V této vstupní ceně musí být vždy zahrnuta daň z přidané hodnoty. Z důvodu vyhýbání se dani, je stanovena minimální částka, která se posuzuje jako příjem zaměstnance za každý i započatý kalendářní měsíc poskytnutí vozidla (tedy základ daně zaměstnance), a to ve výši 1.000,- Kč. Musím podotknout, že česká právní úprava je v tomto směru srovnatelná s mnoha okolními zeměmi.

Příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky se zdaňují vždy u zdroje příjmů, a to zpravidla formou měsíční zálohy na daň (s výjimkou příjmů ze zahraničí). Zálohu na daň i daň samotnou vpočítává a odvádí plátce daně, tedy zaměstnavatel. Každý poplatník si může zvolit nejvýše jednoho zaměstnavatele jako hlavního, u kterého podepíše tzv. Prohlášení poplatníka daně z příjmů fyzických osob k příjmům ze závislé činnosti a funkčním požitkům. Podepsání tohoto Prohlášení je právní podmínkou k tomu, aby poplatník již v průběhu zdaňovacího období mohl uplatňovat slevy na dani, dále za něj zaměstnavatel mohl provést výpočet daně, roční zúčtování záloh a daňového zvýhodnění za zdaňovací období.

Pokud měl poplatník příjem pouze od jednoho nebo postupně od více plátců, u kterých měl vždy podepsáno prohlášení k dani, a jeho ostatní příjmy, které nejsou od daně osvobozeny nebo nebyly zdaněny zvláštní sazbou daně a nepřesáhly částku 6.000,- Kč za rok, může požádat svého zaměstnavatele o zúčtování daně a vrácení případného přeplatku na dani (nedoplatek se nevymáhá). Pokud tak neučiní, považují se zálohy zpětně za srážku daně. Pokud však měl poplatník příjem současně od více zaměstnavatelů nebo jeho ostatní příjmy přesáhly částku 6.000,- Kč musí sám podat daňové přiznání.

Základ daně a samostatný základ daně

Základem daně (dílním základem daně) jsou příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků podle základní definice, zvýšené o částku povinného pojistného odváděnou zaměstnavatelem (jedná se o pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na všeobecné zdravotní pojištění v úhrnné výši 34 % hrubé mzdy) - v důsledku čehož se vlastně reálné daňové zatížení mezd zvyšuje z 15 % na 20 %.

Samostatný základ daně tvoří příjmy (zvýšené o povinné pojistné) od zaměstnavatele, u kterého zaměstnanec nepodepsal Prohlášení o dani. Podmínkou však je, že se jedná o zaměstnavatele se sídlem nebo bydlištěm na území ČR a úhrnná výše těchto příjmů u jednoho zaměstnavatele nesmí před zvýšením přesáhnout částku 5.000,- Kč za kalendářní měsíc. Takový příjem je pak zdaněn zvláštní sazbou daně (ve výši 15%).

Příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti

V této kategorii se jedná příjmy plynoucí z nezávislé činnosti poplatníka. Rozdělují se na:

a) *příjmy z podnikání, kterými jsou*

- příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství podle zákona o zemědělství
- příjmy ze živností podle živnostenského zákona
- příjmy z jiného podnikání podle zvláštních předpisů (např. lékařů, advokátů, auditorů, daňových poradců aj.
- podíly společníků veřejné obchodní společnosti a komplementářů komanditní společnosti na zisku

b) *příjmy z jiné samostatné výdělečné činnosti*, mezi něž patří

- příjmy z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví, autorských práv včetně příjmů z vydávání, rozmnožování a rozšiřování literárních a jiných děl vlastním nákladem
- příjmy z výkonu nezávislého povolání, které není živností ani podnikám (např. architekti, profesionální sportovci aj.)
- příjmy znalců, tlumočnicků, zprostředkovatelů kolektivních sporů, rozhodců aj.
- příjmy z činnosti insolventního správce

Poplatník, který má příjmy z podnikání nebo jiné samostatné výdělečné činnosti, je může snížit o výdaje na jejich dosažení, udržení a zajištění. Přitom má dvě možnosti, jakým způsobem bude tyto výdaje prokazovat - buď povede účetnictví, nebo tzv. daňovou evidenci, která obsahuje v časovém sledu údaje o příjmech a výdajích a evidenci hmotného majetku, pohledávek a závazků. Daňovou evidenci může vést pouze poplatník, jehož obrat za posledních 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců nepřekročí 25 mil. Kč. Poplatníkům, kteří stanovený obrat překročí zákon ukládá vést účetnictví. (podle zákona č.563/1991 Sb. o účetnictví). Výdaje související s majetkem, který byl zahrnut do tzv. obchodního majetku, je možno zahrnout do základu daně. Výdaje, které se zdanitelnými příjmy souvisí jen částečně, lze uplatnit pouze v poměrné výši.

U některých výdajů na dosažení zajištění a udržení příjmů však stát výslovně stanovuje zda a případně za jakých podmínek je lze uznat pro daňové účely. Jedná se především o výdaje, u kterých je obtížné rozlišit osobní spotřebu poplatníka, od výdajů účelně vynaložených na rozvoj firmy. Příkladem jsou náklady na reprezentaci (oběd s klientem), které výslovně patří mezi daňově neuznané výdaje. Jestliže fyzická osoba nechce výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů prokazovat (např. z důvodu snížení svých administrativních nákladů), má možnost je uplatnit zjednodušeně tzv. paušálem, neboli procentem z příjmů.

Stanovení výdajových paušálů se v letošním roce stalo nástrojem hospodářské politiky státu, když v průběhu roku došlo nejprve k jejich zvýšení - a to se zpětnou účinností od

1.ledna 2009 a následně pak v rámci úsporného balíčku k opětovnému snížení u příjmů z nezávislých povolání, převodu práv a jiného podnikání zpět na původní výši.

Využití retroaktivity práva není sice v daňové oblasti neobvyklý jev, nicméně myslím, že tento způsob nepřispívá ke stabilitě právních poměrů, především z hlediska zachování právní jistoty v podnikatelském prostředí.

Změny sazeb paušálních výdajů ukazuje následující tabulka.

druh příjmu	rok 2008	rok 2009	rok 2010
příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství	80%	80%	80%
příjmy z řemeslných živností	60%	80%	80%
příjmy z ostatních živností	50%	50%	50%
příjmy z jiného podnikání, z převodu a užití práv a z výkonu nezávislého povolání	40%	60%	40%

Tabulka č. 1.Paušální výdaje u příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti- Česká republika

Zdroj: Zákon č.586/1992 Sb., o daních z příjmů

Stanovené sazby paušálů jsou poměrně vysoké a pro většinu drobných poplatníků, kteří podnikají v oblasti služeb (účetnictví, právní poradenství) zůstává jejich použití výhodnější, než uplatňování skutečně prokázaných výdajů.

Paušál však nelze použít u podílu na základu daně veřejné obchodní a komanditní společnosti. Způsob stanovení výdajů (paušální nebo prokazované), se vztahuje vždy na veškeré příjmy v daném dílčím daňovém základu a nelze je proto zpětně měnit.

Daňové odpisy

Výdaji, které jsou přímo upraveny zákonem o dani z příjmů, jsou tzv. daňové odpisy hmotného a nehmotného majetku. Pro daňové účely jsou v závislosti na jednotlivých druzích majetku zákonem stanoveny doby odepisování, které musí poplatník dodržet (na rozdíl od tzv. účetních odpisů, které jsou výsledkem skutečného opotřebení jednotlivých druhů majetku a závisí tedy výlučně na poplatníkovi).

Hmotným majetkem se rozumí majetek s dobou použitelnosti delší než 1 rok a současně se vstupní cenou vyšší než 40.000,- Kč. Nemovitosti a umělecká díla jsou hmotným majetkem bez ohledu na cenu.

Pro stanovení doby odepisování se majetek dělí do 6 odpisových skupin podle předpokládané doby využitelnosti majetku. Zatřídění majetku do odpisových skupin stanovuje v příloha č. 1 zákona o dani z příjmu. Příklady jednotlivých skupin uvádí následující tabulka:

Odpisová skupina	Příklad majetku	Doba odepisování
1	Kancelářská technika	3 roky
2	Osobní a nákladní automobily, většina pracovních strojů,zařízení	5 let
3	Jeřáby, klimatizační zařízení, elektromotory, generátory a transformátory	10 let
4	Stavby elektráren	20 let
5	Budovy a haly pro průmysl a zemědělství, byty a nebytové prostory	30 let
6	Administrativní budovy	50 let

Tabulka č. 2.Odpisy hmotného majetku – Česká republika
Zdroj: Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

U hmotného majetku si poplatník může vybrat ze dvou metod odepisování, a to buď variantu rovnoměrnou nebo zrychlenou. Standardní odpisy jsou až na výjimky konstruovány jako roční, přičemž odpis v prvním roce je při výpočtu snížen, neboť se předpokládá, že poplatník majetek nevlastnil po celý rok. U majetku zařazeném v 1., 2. a 3. odpisové skupině (s výjimkou letadel, osobních automobilů a motocyklů) je možno odpis v prvním roce zvýšit o 10 %, 15 % nebo 20 % vstupní ceny majetku. Pokud je majetek vyřazen z obchodního majetku dříve, než dojde k jeho celému odepsání, je možno za tento rok uplatnit pouze odpis ve výši ½ ročního odpisu.

Nehmotný majetek je majetek, jehož doba použitelnosti je delší než 1 rok a zároveň vstupní cena činí minimálně 60.000,- Kč. Patří mezi něj např. nehmotné výsledky výzkumu a vývoje, software, ocenitelná práva aj.

Nehmotný majetek je odepisován pouze u poplatníka vedoucího účetnictví. V daňové evidenci je celá pořizovací cena nehmotného majetku daňovým výdajem, a to v roce jeho pořízení. Odpisy nehmotného majetku jsou měsíční, rovnoměrné a nepřerušitelné. Počátek odepisování je v prvním měsíci následujícím po uvedení do užívání: Doba odepisování je následující:

audiovizuální dílo	18 měsíců
Software a nehmotné výsledky výzkumu a vývoje	36 měsíců
zřizovací výdaje	60 měsíců
ostatní nehmotný majetek	72 měsíců

Tabulka č. 3. Odpisy nehmotného majetku – Česká Republika

Zdroj: Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Také odpisy se v letošním roce staly nástrojem hospodářské politiky státu. V rámci protikrizových opatření byly zavedeny tzv. mimořádné odpisy, kdy se majetek zařazený do 1. odpisové skupiny odepíše za 12 měsíců a do 2. odpisové skupiny za 24 měsíců, přičemž za prvních 12 měsíců se odepíše 60 % hodnoty majetku a za zbývajících 12 měsíců 40 %. Odpisy jsou měsíční a počátek odepisování nastává první měsíc po uvedení majetku do užívání. Mimořádné odpisy lze použít u majetku pořízeného v období od 1.1.2009 do 30.6.2010 a zároveň musí být splněna podmínka, že poplatník je jeho prvním majitelem.

Uvedená změna měla za cíl podpořit nákup nového majetku a lze ji proto hodnotit kladně. Na druhou stranu však, pokud se poplatník dostane do finančních obtíží, bude jeho hlavním zájmem především udržení příjmů a ne (i přes možnost mimořádných odpisů) prohlubování ztráty, byť nákupem nového vybavení či jiného majetku, který by mohl využít v následujících letech svého podnikání.

Další věcí, která měla původně za cíl zjednodušit administrativu, bylo v letošním roce zavedení tzv. výdajových paušálů na dopravu, u nichž si poplatník (fyzická i právnická osoba) může měsíčně místo skutečně prokázané spotřeby pohonných hmot a parkovného odečíst pevnou částku ve výši 5.000,-Kč. Pokud by vozidlo používala fyzická osoba z části i k soukromým účelům, částka se snižuje na 4.000,-Kč. V takovém případě by se i ostatní výdaje, jako např. náklady na opravy nebo odpisy, uplatnily pouze v 80 % výši. Uvedená úprava měla omezit administrativu a zavést možnost nevedení knihy jízd, která je však na druhou stranu i nadále nutná k prokázání nároku odpočtu daně z přidané hodnoty z pohonných hmot. Jelikož uplatnění odpočtu DPH je pro poplatníka stále velmi podstatnou skutečností, uvedená úprava původní záměr, kterým bylo zjednodušení administrativy poplatníků, prozatím nenaplnila. Zde se totiž ukazuje, že jednotlivé daně (resp. jejich právní úpravu) nelze od sebe vždy oddělit a změny v daňových zákonech by proto měly probíhat koordinovaně (což se často v České republice bohužel neděje).

Základ daně a samostatný základ daně

Základem daně (dílním základem daně) jsou všechny příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti uvedené v zákoně v § 7 odst. 1 a 2. Tyto příjmy se snižují o výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení (s výjimkou podílů společníků v.o.s. a komplementářů komanditní spol. na zisku). U společníků v.o.s. se podíl na základu daně této společnosti zahrne do dílního daňového základu příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti. Stejně se postupuje u podílů na základu daně komplementářů komanditních společností. Tak jako se na tyto osoby rozděluje základ daně, rozděluje se i daňová ztráta a další odpočty.

Podle zákona tvoří některé příjmy samostatný základ daně pro zdanění zvláštní sazbou daně (ve výši 15 %). Jedná se o vybrané příjmy plynoucí daňovým nerezidentům ze zdrojů na území ČR (např. náhrady za užití předmětů duševního vlastnictví, příjmy z různých nezávislých činností apod.), ale samostatný základ daně tvoří i příjmy z tzv. autorských honorářů za příspěvky do masmédií (tisku, rozhlasu, televize) ovšem za předpokladu, že souhrn těchto honorářů vyplacených jedním subjektem (plátcem) za kalendářní měsíc nepřevyšuje částku 7.000,-Kč. Jelikož však u těchto příjmů nemá poplatník možnost uplatnit výdaje na jejich dosažení, udržení a zajištění, je konečná daňová povinnost vyšší, než v případě, že by tyto příjmy do samostatného základu daně nespadaly.

Příjmy z kapitálového majetku

Příjmy z kapitálového majetku se rozumí (až na drobné výjimky) příjmy z jejich držby, nikoliv z prodeje. Příjmy z prodeje cenných papírů patří se zdaňují v § 10 zák.o dani z příjmů, popřípadě v § 7 téhož zák., pokud však jsou součástí obchodního majetku. U příjmů z kapitálového majetku nelze uplatnit výdaje na dosažení zajištění a udržení příjmů.

Převážná většina z příjmů z kapitálového majetku ze zdrojů na území České republiky tvoří samostatné základy daně a zdaňují se zvláštní sazbou daně (ve výši 15 %). Jestliže

tyto příjmy plynou ze zdrojů v zahraničí, stávají se (nesnížené o výdaje) základem daně resp. dílčím základem daně.

Dílčími základy daně u příjmů z kapitálového majetku (u kterých většinou nelze uplatnit výdaje na jejich dosažení, zajištění a udržení) jsou zejména úroky a jiné výnosy z poskytnutých úvěrů a půjček, úvěry a jiné výnosy z držby směnek, příjmy z prodeje předkupního práva na cenné papíry aj.

Další skupinou, kdy příjmy tvoří samostatné základy daně, představují např. podíly na zisku kapitálových společností a družstev, podíly na zisku tichého společníka, úroky z vkladů na vkladních knížkách, vkladových účtech, výnosy z vkladových listů, dávky penzijního připojištění se státním příspěvkem, plnění ze soukromého životního pojištění, který není pojistným plněním (snížené o zaplacené pojistné, resp. příspěvky) aj.

V těchto případech provádí výběr daně její plátce. Daň se odvádí v měsíčních intervalech, a to do konce následujícího měsíce po měsíci, ve kterém vznikla daňová povinnost.

Jelikož se jedná o častý příjem velké skupiny obyvatel, je tato úprava logická. Pokud by totiž tito převážně „drobní střadatelé“ museli uvádět příjmy z této skupiny ve svém daňovém přiznání, zatěžovalo by to nejen finanční úřady, ale hrozilo by i nebezpečí daňových úniků.

Příjmy z pronájmu

Mezi příjmy z pronájmu patří příjmy z pronájmu nemovitostí, bytů nebo jejich částí a příjmy z pronájmu věcí movitých (s výjimkou příjmů z příležitostného pronájmu movitých věcí, které se zahrnují pod ostatní příjmy).

Základem daně (dílčím základem daně) jsou tyto příjmy snížené o výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení. Poplatník má možnost tyto výdaje uplatnit paušálem, a to ve výši 30 %.

Příjem z pronájmu, který plyne daňovým nerezidentům, tvoří s výjimkou příjmů z pronájmu nemovitostí nebo bytů samostatný základ daně, zdaňovaný zvláštní sazbou daně (15 %).

Ostatní příjmy

Základem daně (dílčím základem daně) ostatních příjmů jsou všechny zdanitelné příjmy, které nespádají do předchozích kategorií příjmů. Tyto příjmy lze snížit o prokázané výdaje, nutné na jejich dosažení, zajištění a udržení, ale nelze u nich např. uplatnit odpisy majetku. V případě příležitostných příjmů ze zemědělské výroby (což jsou mj. příjmy z prodeje přebytků z vlastní zahrádky), lze výdaje uplatnit paušálem ve výši 80 %. Navíc platí, že výdaje lze uplatnit pouze do výše jednoho druhu příjmů. Vznikne-li tedy poplatníkovi ztráta z jednoho druhu příjmu, nelze o ni snížit základ daně z dalších druhů příjmů v tomto dílčím daňovém základu.

Těmito příjmy jsou např.:

- příjmy z příležitostných činností nebo z příležitostného pronájmu movitých věcí
- nahodilé příjmy z činností, které nejsou považovány za podnikání, ani za jinou samostatnou výdělečnou činnost, včetně (nepodnikatelské) zemědělské výroby
- příjmy z prodeje nemovitostí a movitých věcí, příjmy z prodeje cenných papírů
- příjmy ze zděděných průmyslových práv a práv duševního vlastnictví
- přijaté důchody, výživné (pokud se nejedná o výživné podle zákona o rodině)

Některé druhy příjmů tvoří samostatné základy daně, u kterých se používá zvláštní sazba daně výši 15 %. Jedná se např. o podíl (vypořádací podíl) společníka obchodní společnosti (s několika stanovenými výjimkami), výhry ze sportovních a veřejných soutěží aj.

Zákon stanovuje, že příjmy z příležitostných činností (resp. pronájmu movitých věcí) a zemědělské činnosti, která není provozována podnikatelem, jsou od daně osvobozeny, pokud jejich úhrnná výše u poplatníka za zdaňovací období nepřesáhne 20.000,- Kč.

Jak bylo již zmíněno výše, vypočte se „celkový“ základ daně jako součet dílčích základů, stanovených podle jednotlivých kategorií příjmů. Tento základ daně lze posléze snížit o tzv. nezdánitelné části základu daně a o odpočitatelné položky od základu daně.

Nezdánitelná část základu daně

Nezdánitelné částky tvoří spolu s odčitatelnými položkami tzv. odpočty, kterými se snižuje základ daně. Odpočty se od daňového základu odečítají nezávisle na sobě, tj. bez jakéhokoliv pořadí. Odpočty se uplatňují v prokázané výši, jejich maximální velikost však bývá zákonem omezena.

Nezdánitelnou částí základu daně tedy představují:

- *dary* na veřejně prospěšné účely, kterými dochází k podpoře financování neziskového sektoru. Může se jednat o dary peněžní i nepeněžní (jako je např. odběr krve). Zákon stanoví minimální úhrnnou hodnotu těchto darů za zdaňovací období, která činí nejméně 1.000,- Kč nebo 2 % základu daně, jestliže tato 2 % jsou méně než daná částka. Maximálně lze takto základ daně snížit o 10 %
- *úroky z úvěrů na bytové potřeby*, tzn. z úvěrů ze stavebního spoření a hypotečního úvěrů, sníženým o státní příspěvek poskytnutí podle zvláštních právních předpisů. Maximální částka, o kterou lze takto snížit daňový základ za zdaňovací období činí ze všech úvěrů poplatníku v téže domácnosti 300.000,- Kč. Je-li proto více zletilých příjemců úvěru, může odpočet uplatnit buď jeden z nich, nebo všichni rovným dílem
- *příspěvky na penzijní připojištění* se státním příspěvkem. Částka, kterou lze takto odečíst, je rovna úhrnu příspěvků zaplacených poplatníkem na zdaňovací období sníženému o 6.000,- Kč, maximálně však 12.000,- Kč
- *pojistné životního pojištění* v případě, že plnění z této pojistky je sjednáno nejdříve v kalendářním roce, kdy poplatník dovrší 60 let a zároveň k němu nedojde dříve než po 60 měsících po uzavření smlouvy. Maximální částka, o kterou lze v tomto

případě snížit základ daně, je i zde 12.000,- Kč, a to i v případě, že poplatník má uzavřeno více smluv s více pojišťovnami

- *příspěvky odborové organizaci*, které je poplatník členem. Takto lze odečíst částku do výše 1,5 % zdanitelných příjmů, nejvýše však 3.000,- Kč za zdaňovací období
- *úhrady za zkoušky* ověřující výsledky dalšího vzdělávání zaplacené poplatníkem do výše 10.000,- Kč (u postižených osob do 15.000,- Kč podle stupně postižení)

Uvedené nezdanitelné části základu daně mají vždy za cíl podpořit určitou aktivitu poplatníků. Na jedné straně sice činí daňový systém složitější, na druhou stranu však (pokud stát není schopen podporu zajistit jinak) jsou akceptovatelné a mohou poplatníky k danému jednání skutečně motivovat.

Položky odčitatelné od základu daně

Odpočty z této skupiny jsou společné pro fyzické i právnické osoby a převážně slouží k podpoře podnikatelských aktivit. Za stanovených podmínek lze nárok (na rozdíl od nezdanitelných částek) přenést do dalších zdaňovacích období. Jsou jimi zejména:

- daňová ztráta za předchozí daňové období, kterou může poplatník uplatnit až v pěti následujících zdaňovacích obdobích následujících bezprostředně po období, za které byla vyměřena, a to buď najednou, nebo po libovolných částech. Platí však, že je možno o ni snížit nikoliv základ daně, ale pouze souhrn dílčích daňových základů s výjimkou příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků
- výdaje na projekty výzkumu a vývoje ve výši 100 % výdajů (nákladů)

Před výpočtem samotné daně, se takto zjištěný základ daně (snížený o odpočty) zaokrouhlí na celé stokoruny dolů. Z něho se posléze pomocí sazby daně z příjmů fyzických osob určí samotná velikost daně.

3.2.1.5 Sazba daně

Daň vypočtená ze základu daně, snižená o nezdanitelnou část základu daně a o odčitatelné položky od základu daně, činí **15 %**.

Od celkově vypočítané daně se následně odečtou tzv. slevy na dani. Lze je uplatnit buď při ročním vyúčtování daně z příjmů, nebo měsíčně prostřednictvím zaměstnavatele (u příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků). Nejsou-li podmínky pro uplatnění slevy splněny po celé zdaňovací období, započítává se vždy jedna dvanáctina slevy za každý měsíc, ve kterém byly splněny podmínky pro její uplatnění (k počátku tohoto měsíce).

Vypočtenou daň lze snížit např. poplatníkům, kteří zaměstnávají pracovníky se zdravotním postižením (podle stupně postižení se výše této slevy pohybuje od 18.000 - do 60.000,- Kč za každého pracovníka) a dále např. z titulu investičních pobídek.

V následujícím přehledu jsou uvedeny slevy na dani včetně jejich výše, které byly do zákona včleněny s účinností od 1. ledna 2008, v souvislosti se zavedením lineární sazby daně (uvedené částky jsou vždy za celé zdaňovací období):

- na poplatníka 24.840,- Kč
- na vyživovanou manželku (manžela) žijící s poplatníkem v jedné domácnosti 24.840,- Kč, pokud však nemá vlastní příjem přesahující za zdaňovací období 68.000,- Kč . Do tohoto příjmu se započítávají i příjmy osvobozené od daně nebo některé sociální dávky jako např. starobní a invalidní důchod, peněžitá pomoc v mateřství a nemocenské dávky, naopak se nezapočítávají adresné sociální dávky jako rodičovský příspěvek, dávky státní sociální podpory nebo zvýšení důchodu pro bezmocnost. V případě zdravotního postižení se tato částka zvyšuje až dvojnásobek
- pobírá-li poplatník částečný invalidní důchod, činí sleva na dani 2.520,- Kč
- v případě plného invalidního důchodu poplatníka 5.040,- Kč
- u poplatníka, který je držitelem průkazu ZTP/P 16.140,- Kč
- u poplatníka, který je studentem 4.020,- Kč

- na vyživované dítě žijící s poplatníkem v domácnosti 10.680,- Kč. Slevu na dani může v tomto případě uplatnit poplatník až do výše své daňové povinnosti za příslušné zdaňovací období. Je-li však nárok poplatníka vyšší, než vypočtená daňová povinnost, je tento rozdíl nazýván *daňovým bonusem*, a poplatníkovi plyne nárok na jeho vyplacení. Daňový bonus (jehož výše musí dosahovat alespoň 100,- Kč) může poplatník uplatnit až do maximální částky 52.200,- Kč ročně. Jedná-li se o dítě, které je držitelem průkazu ZTP/P, zvyšuje se částka daňového zvýhodnění na dvojnásobek, maximální výše daňového bonusu 52.200,- Kč však zůstává zachována. Podmínkou pro uplatnění daňového bonusu je zdanitelný příjem alespoň ve výši 6 násobku minimální mzdy (za kalendářní rok).

Daňový bonus představuje podle mého názoru vhodný nástroj k podpoře rodin s dětmi, neboť vlastně dochází k podpoře pracujících občanů, namísto pouhého vyplacení sociálních dávek.

Placení daně a zálohy na daň

Zálohy na daň z příjmů fyzických osob lze rozdělit do dvou kategorií. První kategorii představují příjmy, které zaměstnanci sráží a odvádí jako plátce daně jeho zaměstnavatel (viz výše u příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků).

Druhá kategorie je tvořena příjmy, ze kterých zálohy na daň odvádí sám poplatník. Stanoví se ze základu, jímž je poslední známá daňová povinnost, tedy daň v takové výši, která byla naposledy pravomocně vyměřena nebo vypočtena poplatníkem v daňovém přiznání, s účinností od následujícího dne po posledním dni lhůty pro podání daňového přiznání za předchozí zdaňovací období. Do poslední známé daňové povinnosti se nezahrnuje dílčí daňový základ tvořený ostatními příjmy. Zálohy se zaokrouhlují na celé stokoruny nahoru a v průběhu zálohového období jsou splatné do 15. dne posledního měsíce příslušné části roku, tj. buď pololetní do 15. června a 15. prosince, čtvrtletní pak do 15. dne měsíců března, června, září a prosince. Zálohové období je tedy interval mezi dnem následujícím po posledním dni lhůty pro podání daňového přiznání a posledním dnem lhůty pro podání daňového přiznání za následující zdaňovací období - není jím tedy nikdy kalendářní rok. Přehled záloh na daň z příjmů fyzických osob ukazuje následující tabulka:

poslední známá daňová povinnost [Kč]	výše zálohy	počet záloh
do 30.000,-	0	0
30.000-150.000,-	40% poslední daň.pov.	2x ročně
nad 150.000,-	1/4 poslední daň.pov.	4x ročně

Tabulka č. 4. Zálohy na daň z příjmů fyzických osob – Česká republika
Zdroj: Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Jestliže dílčí základ daně z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků činí více nebo je roven 50 % základu dně, podléhá poplatník pouze zálohám na daň z příjmů ze závislé činnosti a další zálohy již neplatí. Činí-li tento rozdíl 15-50 % základu daně, platí zálohy na daň podle poslední známé daňové povinnosti v poloviční výši. Je-li tento dílčí základ daně z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků menší než 15 % základu daně, platí zálohy na daň z příjmů fyzických osob podle poslední známé daňové povinnosti v plné výši.

4 Daňový systém Slovenské republiky

Jelikož do konce roku 1992 byla Slovenská republika součástí Československé federace, byla daňová soustava obou států shodná. Po osamostatnění obou republik k 1.lednu 1993 došlo sice ke vzniku dvou nezávislých právních řádů, které procházejí svým samostatným vývojem, přesto si však jsou (právě v oblasti daňové problematiky) v mnohém podobné.

4.1 Vývoj a reforma daňového systému Slovenské republiky

Od vzniku samostatné Slovenské republiky došlo v důsledku snahy o začlenění se do evropských struktur k transformaci daňového systému. Těžiště příjmů státního rozpočtu se tak začalo přesunovat od přímých daní k nepřímým, jednotlivé druhy a sazby daní byly voleny s ohledem na soulad s daňovými soustavami ostatních zemí Evropské unie.

V roce 2004 došlo za vlády premiéra Mikuláše Dzurindy k daňové reformě. Záměrem této reformy bylo jednak vytvoření příznivějšího podnikatelského a investičního

prostředí, odstranění dvojího zdanění příjmů a odstranění deformačních účinků daňových zákonů, ale i dosažení vyššího stupně daňové spravedlnosti.

Z tohoto důvodu došlo např. k zavedení jednotné sazby daně příjmů (fyzických i právnických osob) ve stejné výši, a to 19 %. Tato sazba nahradila dosavadních 21 různých způsobů zdanění příjmů, včetně pěti sazeb u daně z příjmů fyzických osob (předtím měly tyto sazby hodnoty 10, 20, 28, 35 a 38 %).

Součástí slovenské daňové reformy se také stalo zrušení tzv. trojdaně, tedy daně z převodu a přechodu nemovitostí, daně dědické a daně darovací. Dědická a darovací daň byly zrušeny s účinností od 1. ledna 2004, daň z převodu a přechodu nemovitostí k 1. lednu 2005.

Před samotným zahájením reformních kroků panovaly mezi kritiky obavy, že reforma přinese mj. obrovský propad příjmů státního rozpočtu, nebudou moci být uskutečněny všechny potřebné výdaje a dojde ke zvýšení sociálního napětí. Nic z toho se však nepotvrdilo a stále více se ukazuje, že reforma má na pozitivní dopady, o čemž svědčí i vstup Slovenska do eurozóny k 1. lednu 2009.

4.2 Platná soustava daní

Platný daňový systém Slovenské republiky zobrazuje následující schéma:

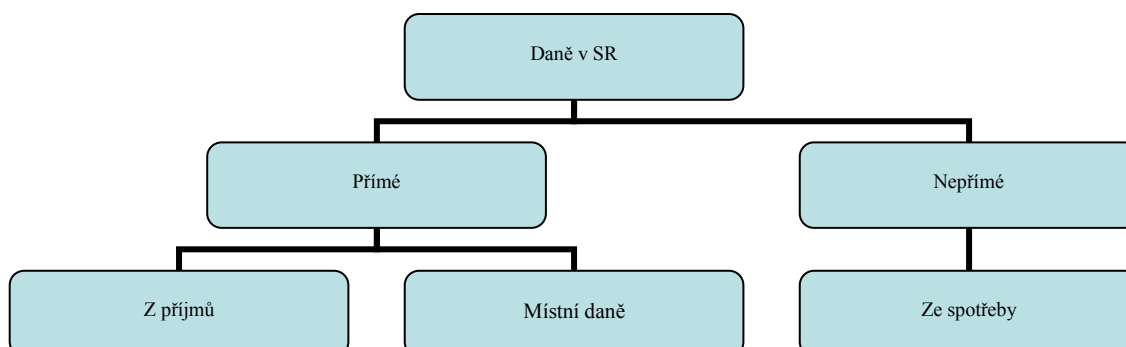

Schéma č.2: Daňový systém – Slovenská republika

Přímé daně jsou v slovenské daňové soustavě reprezentovány jednak daní z příjmů (fyzických a právnických osob), kterou upravuje zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z příjmů, v platném znění a dále místními daněmi, upravenými zákonem č. 106/2004 Z.z. o místních daních a místních poplatcích za komunální odpady a drobné stavební odpady, v platném znění.

Místní daně spadají do kategorie přímých majetkových daní. Svoji podstatou jsou to vlastně tzv. reálné daně, neboť povinnost úhrady vzniká na základě vlastnického, případně nájemního či obdobného vztahu k předmětu daně, bez ohledu na příjem poplatníka. Jsou ukládány obcemi, a to obecně závazným nařízením obce (s výjimkou daně z motorových vozidel). Místní daně jsou tvořeny zejména daněmi z nemovitostí (tj. z pozemků, ze staveb, bytů a nebytových prostor v bytovém domě), dále daně z motorových vozidel (která je ukládána obecně závazným nařízením vyššího územního celku) a ostatními daněmi, mezi něž patří daň ze psů, z užívání veřejného prostranství, z ubytování, z prodejních automatů, z nevýherních hracích přístrojů, z vjezdu a setrvání motorového vozidla v historické části města a z jaderných zařízení.

Stejně jako v ČR jsou i na Slovensku nepřímé daně tvořeny kombinací univerzální daně ze spotřeby, kterou představuje daň z přidané hodnoty, a selektivní daní ze spotřeby, kterou je spotřební daň (upravená jednotlivými zákony, např. z vína, lihu, tabákových výrobků, minerálních olejů a dalších).

4.3 Daň z příjmů fyzických osob SR a její komparace s platnou úpravou v ČR

Základním právním předpisem upravujícím zdanění příjmů je zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z příjmů, který nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2004. Tento zákon je, stejně jako jeho český protějšek, rozdělen do šesti částí a jeho součástí jsou rovněž tři přílohy. Struktura zákona je však od české úpravy odlišná. Souvisí to se zavedením rovné daně, kterým bylo zrovnoprávněno postavení obou subjektů daně, tedy fyzických a právnických osob.

V první části nazvané Základní ustanovení, zákon vymezuje předmět úpravy a základní pojmy (včetně subjektu daně), které jsou společné pro obě skupiny poplatníků. V dalších dvou částech (Daň fyzické osoby a Daň právnické osoby) je obsažena úprava

předmětu daně, základu daně a osvobození od daně. Ve čtvrté části (Společná ustanovení) je pak stanovena sazba daně, společně s úpravou ostatních vztahů společných pro fyzické i právnické osoby. Část pátá se věnuje výběru a placení daně a konečně část šestou tvoří ustanovení společná, přechodná a závěrečná.

Příloha č.1 k zákonu upravuje zařazení hmotného majetku do odpisových skupin (na rozdíl od české úpravy je hmotný majetek zařazen pouze do 4 odpisových skupin), dále příloha č.2 obsahuje seznam převzatých právních aktů Evropských společenství a Evropské unie a příloha č.3 seznam států a závislých území členských států, které srážejí daň podle čl. 11 Směrnice Rady 2003/48/ES o zdaňování příjmu z úspor v podobě výplaty úroků.

Z důvodu snadnějšího a přehlednějšího provedení komparace obou daní z příjmů jsem se v dalším textu rozhodl postupovat stejným způsobem, jakým byl proveden rozbor daně z příjmů České republiky, tedy podle klasické daňové struktury. Nejprve bude tedy popsán subjekt daně, poté předmět daně včetně osvobození od daně, základ daně a sazba daně. Na závěr uvádím pro srovnání modelový příklad měsíčního zdanění samotného poplatníka bez rodiny a poplatníka s manželkou a dvěma dětmi na Slovensku a v České republice.

4.3.1 Subjekt daně

V obou právních úpravách je vymezení subjektů daně z příjmů fyzických osob prakticky shodné. Hlavní rozdíl spočívá v rozlišení daňových rezidentů a nerezidentů z hlediska jejich místa „pobytu“ na území republiky.

Zatímco v České republice je za daňového rezidenta považován poplatník, který má na území republiky bydliště - což je místo, kde má poplatník buď stálý byt nebo se zde obvykle zdržuje (princip de facto), slovenský zákon vychází z institutu trvalého pobytu, který je administrativně-právní povahy, a je vymezen zákonem č. 253/1998 Z.z. o hlášení pobytu občanů SR a registru obyvatel (princip de iure).

Neboť trvalý pobyt v mnoha případech neodpovídá skutečnosti, představuje patrně český způsob úpravy lepší, i když na druhou stranu nutno uznat že obtížněji prokazatelnou variantu.

4.3.2 Předmět daně

Předmětem daně jsou v obou právních řádech příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky, příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti, příjmy z kapitálového majetku, příjmy z pronájmu a ostatní příjmy. Rozdíl spočívá v úpravě příjmů z pronájmu, které nevytvářejí samostatnou kategorii příjmů, nýbrž jsou zahrnovány do skupiny příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti.

Na rozdíl od České republiky nejsou předmětem daně na Slovensku podíly na zisku (dividendy) vyplácené po zdanění ze zisku obchodní společnosti nebo družstva (s výjimkou podílu na zisku veřejné obchodní společnosti, kde mají daňovou povinnost jednotliví společníci a nikoliv společnost), dále vyrovnávací podíly a podíly na likvidačním zůstatku těchto společností. V konečném důsledku to znamená, že podíly na zisku vyplácené ze zisku podléhajícího dani z příjmů právnických osob se již u konečného příjmu (fyzické osoby) nedaní. Toto opatření bylo přijato v souvislosti s uplatněním zásady jediného zdanění příjmů, jakožto jednoho z cílů daňové reformy z roku 2004. V České republice, jako ostatně v mnoha evropských zemích, podíly na zisku předmětem daně stále jsou. Tvoří samostatný základ daně, který je zdaňován zvláštní sazbou daně (ve výši 15 %).

Slovenská úprava, kdy došlo k vyjmutí dividend ze základu daně, představuje z hlediska zamezení dvojího zdanění určitě krok správným směrem. Nemusí například docházet k (praxi velmi častým případům) vymýšlení různých - byť i nedaňových nákladů, jakými jsou různé kulturní a sportovní akce pro zaměstnance, obědy s klienty apod.

Osvobození od daně:

Stejně jako v České republice je možno od daně osvobozené příjmy na Slovensku dělit do několika skupin. Základní rozdělení je tedy shodné s českou úpravou a zahrnuje:

- a) některé příjmy související s nakládáním s vlastním majetkem fyzické osoby
- b) sociální příjmy mající charakter dávek, podpor apod.

c) náhrady škody a pojistná plnění

d) ostatní příjmy

Add a)

Úprava osvobození od daně u příjmů z prodeje bytu nebo rodinného domu je v obou případech téměř shodná (z hlediska konstrukce a zachování potřebných lhůt nutných pro osvobození), rozdíl lze ale opět spatřit v institutech trvalého pobytu, resp. bydliště v ČR. Významný rozdíl však představuje časový test u příjmů z prodeje bytu nebo domu, které byly zahrnuty do obchodního majetku. Na Slovensku je lhůta pro osvobození od okamžiku vyjmutí z obchodního majetku pětiletá, v České republice se za podmínky, že poplatník měl v nemovitosti 2 roky bezprostředně před prodejem bydliště zkracuje na 2 roky. V ostatních případech zůstává lhůta pro osvobození stejně jako na Slovensku pět let.

U příjmů z prodeje movitých věcí dochází k rozdílu při prodeji motorových vozidel, letadel a lodí. Příjmy z prodeje těchto dopravních prostředků jsou v České republice osvobozeny od daně až po uplynutí doby jednoho roku mezi nabytím a prodejem. Na Slovensku podobné omezení neplatí.

Poslední významný rozdíl v rámci této skupiny příjmů nastává u převodů členských práv a povinností v bytovém družstvu, souvisejících s převodem práva užívání nájemního družstevního bytu. Na Slovensku jsou tyto příjmy osvobozeny až po pěti letech od okamžiku mezi uzavřením nájemní smlouvy s bytovým družstvem a prodejem. V České republice je časový test sice také pětiletý, pokud zde však měl poplatník 2 roky bezprostředně před převodem bydliště, osvobozuje se již po této době.

Add b+c)

Od samého počátku reformního úsilí na Slovensku byla snaha o postupnou koordinaci reformy daňové s reformami sociálního zabezpečení, důchodového a zdravotnického systému. Důsledkem penzijní reformy bylo mj. zavedení povinného starobního důchodového spoření. Dávky a podpory z tohoto spoření jsou osvobozeny od daně z příjmů fyzických osob. V České republice povinné důchodové pojištění zavedeno nebylo, ale osvobozeny od daně jsou příspěvky zaměstnavatele na penzijní připojištění se státním příspěvkem a částky pojistného hrazené zaměstnavatelem pojišťovně za

zaměstnance na pojištění pro případ dožití (smrti) v úhrnné výši 24.000,-Kč ročně. Úprava ostatních sociálních příjmů je pak již v obou státech shodná.

Add d)

Mezi rozdíly v osvobození ostatních příjmů je možno uvést např. osvobození úroků z vkladů ze stavebního spoření a úroky ze státní podpory stavebního spoření, kde tyto jsou v České republice osvobozeny, zatímco na Slovensku dochází ke zdanění úroků jakožto příjmů z kapitálového majetku.

Dalším rozdílem je hodnota cen a výher z veřejných, reklamních nebo sportovních soutěží a slosování. V České republice platí, že výhry z loterií, sázek a podobných her provozovaných na základě povolení podle zvláštních předpisů jsou osvobozeny plně a ostatní výhry a ceny z reklamních a sportovních soutěží jsou osvobozeny do výše 10.000,- Kč, zatímco na Slovensku pouze do výše 165,97 € (tedy zhruba 4.300,- Kč). Na Slovensku dále platí, že pokud hodnota výhry přesáhne částku 165,97 €, je nutno rozlišit, zda jde o věcné ceny, které jsou posléze zahrnuty do daňového přiznání jako dílčí základ daně, či o ceny peněžní, které tvoří samostatný základ daně, a u nichž se daň vybírá srážkou.

V tomto případě se přikláním spíše k české právní úpravě, kdy srážkovou daň z výher odvádí pořadatel akce. Nemůže například dojít k situaci, že poplatník vyhraje určitou věc a poté nemá prostředky na zaplacení daně. Další důležitou stránku věci představuje právní vědomí, že poplatník má povinnost uvést výhru ve svém daňovém přiznání a následně ji zdanit - a s tím související možnost vzniku daňových úniků.

Z hlediska zdanění (resp. osvobození) jednotlivých příjmů existují mezi oběma úpravami ještě další rozdíly, které budou uvedeny v následující kapitole, v rámci pojednání o jednotlivých skupinách příjmů z hlediska tvorby základu (dílčího základu) daně.

4.3.3 Základ daně

Základ daně je v obou zákonech shodně vymezen jako součet dílčích základů daně, zjištěných podle jednotlivých druhů příjmů. Ve slovenské úpravě však v případě příjmů

z pronájmu, kapitálového majetku a ostatních příjmů, které plynou manželům z jejich bezpodílového spoluvlastnictví (u nás se jedná o institut tzv. společného jmění manželů -SJM), budou tyto zahrnuty do základu daně u každého z nich stejným dílem (za předpokladu, že se nedohodnou jinak). V české úpravě je zákonem dáno, že daní pouze jeden z nich. Uvedená úprava však hraje podstatnější roli zejména v případě progresivního zdanění příjmů v dané zemi.

Příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků

Podle slovenské úpravy tvoří základ daně (dílní základ daně) zdanitelné příjmy snížené o pojistné (veřejné zdravotní, nemocenské, důchodové - starobní a invalidní a na státní politiku zaměstnanosti) a příspěvky, které je podle zákona povinen platit zaměstnanec, včetně příspěvků na zahraniční pojištění zaměstnance (pokud se na něj vztahuje). Tato úprava představuje zásadní rozdíl od systému platného v České republice, kde sociální pojistné za daňový výdaj uznat nelze. Další rozdílem je, že základ daně se v ČR o pojistné na sociální zabezpečení, veřejné zdravotní pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti hrazené zaměstnavatelem zvyšuje (tento součet je pak nazýván tzv. superhrubou mzdou).

Z jiných rozdílů mezi českou a slovenskou úpravou je možno zmínit např. hodnoty poskytnutých rekondičních pobytů, rehabilitačních pobytů, kondičních rehabilitací a preventivní zdravotní péče (v případech a za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem), které na Slovensku na rozdíl od České republiky předmětem daně nejsou. Další rozděl spočívá v osvobození při použití rekreačního, zdravotního, vzdělávacího, sportovního a jiného zařízení, které poskytuje zaměstnavatel zaměstnanci. V České republice je použití takového zařízení omezeno částkou 20.000,- Kč za kalendářní rok, na Slovensku žádné omezení neplatí.

Přímo ze zákona dochází na Slovensku k daňovému zvýhodnění zdravotnických pracovníků. Zaměstnanec, který vykonává zdravotnické povolání lékaře, zubního lékaře sestry nebo porodní asistentky si po odpočtu pojistného a příspěvků může snížit příjmy ze závislé činnosti i o úhrady za další vzdělávání uskutečňovaným studijním programem akreditovaný ministerstvem zdravotnictví SR. Pokud však poruší podmínky vzdělávání, zvyšuje se nazpět základ daně o tyto úhrady v tom období, ve kterém k porušení došlo.

Posledním rozdílem, o kterém bych se chtěl zmínit v rámci této skupiny příjmů, je podle slovenské úpravy stanovené osvobození podílu na zisku, vyplacném obchodní společností nebo družstvem zaměstnanci, jenž nemá účast na základním jmění této společnosti nebo družstva. Česká úprava podobné ustanovení neobsahuje.

Příjmy z podnikání, jiné samostatné výdělečné činnosti a z pronájmu

Jak bylo již zmíněno výše, tvoří na rozdíl od České republiky na Slovensku příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti spolu s příjmy z pronájmu jednu kategorii příjmů. Tyto příjmy se shodně v obou úpravách snižují o daňové výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení.

Pokud se poplatník rozhodne neprokazovat skutečné výdaje, má možnost je v obou státech uplatnit pomocí paušálů, jejich velikost je však rozdílná. Na Slovensku platí:

druh příjmů	paušál
příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství	40%
příjmy z řemeslných živností	60%
příjmy z ostatních živností	40%
příjmy z jiného podnikání	40%
příjmy z pronájmu	40%

Tabulka č. 5. Paušální výdaje u příjmů z podnikání, jiné samostatné výdělečné činnosti a z pronájmu - Slovenská republika

Zdroj: Zákon č. 595/2003 Z.z., o dani z příjmů

Dané paušální výdaje může na Slovensku uplatnit poplatník, pokud není plátcem DPH nebo je plátcem DPH pouze po část zdaňovacího období. V České republice nemá na uplatnění paušálu daň z přidané hodnoty žádný vliv, čímž je dle mého názoru česká úprava v tomto směru méně diskriminační.

Rozdílná je i úprava odpisů. Na Slovensku platí:

Hmotným majetkem je majetek s dobou použitelnosti delší než rok a cenou vyšší než 1.700,-€ (tedy ca 44.000,- Kč). Hmotný majetek je zaříděn podle přílohy do 4 odpisových skupin s dobou odepisování od 4 do 20 let následovně:

Odpisová skupina	Příklad majetku	Doba odepisování
1	Hospodářská zvířata, kancelářské potřeby, automobily,	4 roky
2	Nábytek, televize, motocykly	6 let
3	Kartotékové skříně, motory, klimatizační zařízení	12 let
4	Budovy, inženýrské stavby	20 let

Tabulka č. 6. Odpisy hmotného majetku – Slovenská republika

Zdroj: zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z příjmů

Poplatník si opět může vybrat ze dvou metod odepisování hmotného majetku – variantu rovnoměrnou nebo zrychlenou.

U nehmotného majetku musí být opět doba použitelnosti delší než jeden rok a současně vstupní cena musí dosahovat částky minimálně 2.400,-€ (tedy ca 62.000,- Kč). Nehmotný majetek se odepisuje v souladu se zákonem o účetnictví č.431/2002 Z.z. do pěti let od jeho pořízení. Odpisy může kromě vlastníka činit i poplatník, který úplatně nabyl k danému nehmotnému majetku právo užívání.

Největší rozdíly v obou úpravách tedy představují odpisy budov, kdy na Slovensku dochází k jejich odepsání za 20 let, zatímco v České republice za 30, resp. u administrativních budov dokonce až za 50 let (což v porovnání se „životností“ některých firem může představovat velmi dlouhou dobu).

Příjmy z kapitálového majetku

Hlavním rozdílem v úpravách příjmů z kapitálového majetku je ta skutečnost, že na Slovensku se u poplatníka, který byl zřízen nebo založen za účelem podnikání, se v daňovém přiznání započítává sražená daň na celkovou daňovou povinnost (považuje se zpětně za zálohy na daň). V České republice k vyúčtování sražené daně nedochází a takto zdaněné příjmy se z přiznání vylučují.

Ostatní příjmy

Do této skupiny spadají příjmy, které nepatří do předchozích kategorií příjmů. Především se jedná o jednorázové a příležitostné příjmy. Lze u nich opět uplatnit výdaje na jejich dosažení, zajištění a udržení (s výjimkou výher a cen ze soutěží). Například u

příjmů z příležitostné zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství lze uplatnit výdaje i paušálem, a to ve výši 25 % z těchto příjmů (v ČR 80 %).

Celkový základ daně se opět vypočte jako součet dílčích základů daně stanovených podle předchozích kategorií příjmů. Tento základ daně se posléze sníží o daňovou ztrátu a o nezdanitelné části základu daně.

Nezdanitelné části základu daně

Jako důsledek daňové reformy na Slovensku byl spolu s rovnou daní zaveden institut nezdanitelné části základu daně z příjmů fyzických osob, které snižují základ daně před výpočtem daňové povinnosti samotné. Nezdanitelná část základu daně je stanovena jako 19,2 násobek životního minima, platného k 1. lednu zdaňovacího období. V současné době činí toto minimum podle vyhlášky Ministerstva práce, sociálních věcí a rodiny Slovenskej republiky 185,19 € na plnoletou osobu (tedy na poplatníka), 124,81 € na další společně posuzovanou plnoletou osobu a 84,52 € na dítě.

Výše nezdanitelné části základu daně se vypočítá v návaznosti na výši daňového základu poplatníka podle následující tabulky, kde zkratka ž.m. znamená životní minimum:

Daňový základ	nezdanitelná část základu daně	nárok
≤ 100 x ž.m.	19,2 x ž.m.	poplatník
> 100 x ž.m.	44,2 x ž.m. - 1/4 zákl.daně	poplatník
≤ 176,8 x ž.m.	19,2 x ž.m.	na manželku bez příjmu
≤ 176,8 x ž.m.	19,2 x ž.m. – vl.příjem manželky	na manželku s příjmem do 19,2 x ž.m.
≤ 176,8 x ž.m.	0	na manželku s příjmem nad 19,2 x ž.m.
> 100 x ž.m.	63,4 x ž.m. - 1/4 x zákl.daně poplatníka	na manželku bez příjmu
> 100 x ž.m.	63,4 x ž.m. - 1/4 x zákl.daně poplatníka - příjem manželky	na manželku s příjmem

Tabulka č. 7. Nezdanitelné položky základu daně – Slovenská republika

Zdroj: zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z příjmů

Jak vyplývá z této tabulky, může si poplatník uplatnit nezdanitelné části základu daně pouze na sebe a na manželku, žijící s ním ve společné domácnosti. Nezdanitelná část základu daně na vyživované dítě se již podle současné právní úpravy neuplatňuje. Byla nahrazena institutem daňového bonusu.

Mezi další nezdanitelné části základu daně, které si má poplatník možnost uplatnit, patří při splnění zákonem o dani z příjmu stanovených podmínek příspěvky na doplňkové důchodové spoření, jiné účelové spoření a pojistné na životní pojištění (jedná se např. o dobu pojištění, podmínky zániku apod.). Tyto příspěvky je však možné odečíst od základu daně pouze do úhrnné výše 398,33 € (tedy zhruba 10.300,- Kč) za zdaňovací období. V České republice je tato částka omezena 24.000,- Kč ročně. V České republice však nedošlo na rozdíl od Slovenska k zavedení povinného důchodového spoření, proto se stát snaží motivovat poplatníky alespoň tímto způsobem ke spoření (pojištění) dobrovolnému.

Slovenský zákon na rozdíl od české právní úpravy již nezvýhodňuje jiné skupiny poplatníků, jakými jsou např. osoby s těžkým zdravotním postižením, invalidní občany apod. Rovněž není na Slovensku možné za nezdanitelné části základu daně uznat např. dary, úroky z hypotéky, příspěvky odborovým organizacím aj. Vypuštění mnoha různých nezdanitelných částek ze zákona vede sice k zjednodušení daňového systému, na druhou stranu je však podpora specifických činností žádoucí (jedná se např. o úroky z hypoték a s tím související podpora bydlení apod).

Zvláštěností je i právní úprava platná pro osoby, které jsou příjemci jakýchkoliv starobních důchodů. Pokud tyto osoby mají k 1. lednu příslušného zdaňovacího období i jiný příjem, nemohou si již nezdanitelnou část základu daně uplatnit, pokud tento jejich příjem přesáhne hranici 19,2 násobku platného životního minima. Pokud však úhrnná suma vyplacených důchodů tuto částku živ. minima nepřesáhne, může si poplatník uplatnit rozdíl mezi ročním příjmem z důchodů a sumou vypočtenou z 19,2 násobku živ. minima. V České republice nebylo možno dokonce roku 2007 základní odpočet (slevu na dani) pro důchodce uplatnit. Od 1. ledna 2008 však byla tato nerovnost ze zákona odstraněna.

4.3.4 Sazba daně

Sazba daně představuje **19 %** ze základu daně fyzických osob, sníženou o daňovou ztrátu (nejvýše po dobu pěti bezprostředně po sobě následujících zdaňovacích obdobích, počínaje zdaňovacím obdobím bezprostředně následujícím po zdaňovacím období, ve

kterém byla tato ztráta vykázána) a o nezdanitelné části základu daně vypočtené podle předchozí kapitoly.

Vypočtenou daň je možno ještě snížit o daňový bonus na každé vyživované dítě, žijící s poplatníkem ve společné domácnosti. Tento bonus představuje částku ve výši 19,32 € (tedy zhruba 500,- Kč) měsíčně na každé vyživované dítě. Tuto možnost má však poplatník pouze za předpokladu, že jeho příjmy ze závislé činnosti nebo z podnikání činí alespoň 6-ti násobek platného životního minima.

Placení daně a zálohy na daň

Stejně jako v ČR je i na Slovensku zdaňovacím obdobím jeden kalendářní rok. Po jeho skončení má poplatník povinnost podat daňové přiznání, a to nejpozději do třech měsíců (do 31. března) následujícího roku. Povinnost podat daňové přiznání má poplatník, jehož výše příjmů za zdaňovací období dosáhla alespoň částky 50-ti násobku platného životního minima, tedy sumy 9.260,- € (ca 240.000,-Kč).

Podobně se v obou státech uplatňují i zálohy na daň. Jejich výše a počet jsou však odlišné. Zálohy na daň je na Slovensku povinen platit poplatník, jehož poslední známá daňová povinnost činila nejméně 1.659,70 € (tedy ca 43.000 Kč). Jejich výši zachycuje následující tabulka (částky jsou pro přehlednost přepočítány na české koruny):

poslední známá daňová povinnost [Kč]	výše zálohy	počet záloh
do 43.000,-	0	0
43.000-430.000,-	1/4 poslední daň.pov	4x ročně
nad 430.000,-	1/12 poslední daň.pov.	12x ročně

Tabulka č. 8. Zálohy na daň z příjmů fyzických osob- Slovenská republika
Zdroj: zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z příjmů

Čtvrtletní zálohy na daň jsou splatné do konce každého kalendářního čtvrtletí (tedy k 31. březnu, 30. červnu, 30. září a 31. prosinci), měsíční pak k poslednímu dni každého kalendářního měsíce běžného zdaňovacího období.

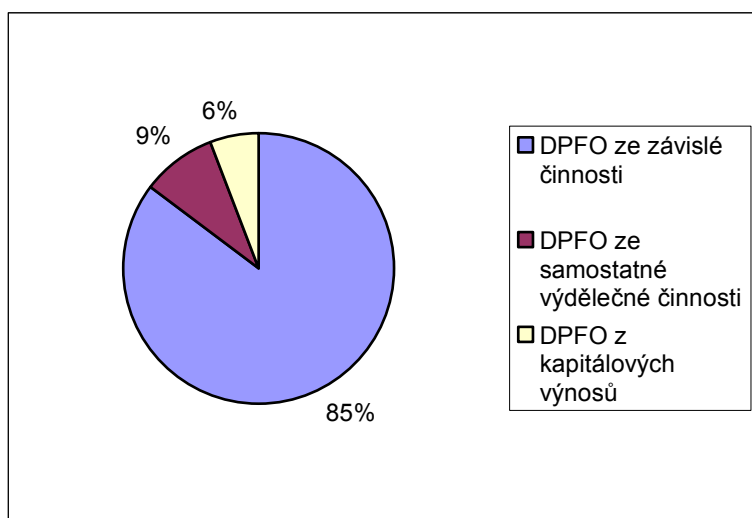
V případě, že základ daně poplatníka tvoří součet dílčích základů daně, mezi nimiž je i základ daně z příjmů ze závislé činnosti, neplatí zálohy na daň, pokud tento dílčí základ

představuje více jak 50 % celkového základu daně. Pokud představuje 50 a méně % celkového základu daně, platí poplatník zálohy na daň v poloviční výši.

4.3.5 Modelový příklad

Jak bylo popsáno výše, lze příjmy poplatníků podle zákona o dani z příjmů rozdělit do několika skupin. Nejvýznamnější kategorii však představují příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků, a to jak z hlediska příjmů domácností, tak i příjmů státního rozpočtu. Např. v České republice představuje výnos daně z příjmů ze závislé činnosti kolem 85 % celkového výnosu daně z příjmů (viz následující graf):

Graf č. 2. Struktura daně z příjmů fyzických osob – Česká republika 2007

Zdroj: MFČR, Státní závěrečný účet ČR za rok 2007

V následujícím příkladu bude porovnána úroveň zdanění poplatníka bez rodiny a poplatníka s 2 dětmi a manželkou bez vlastního příjmu, a to v České republice a na Slovensku.

První tabulka ukazuje zdanění samotného poplatníka v ČR, druhá pak na Slovensku:

Hrubá mzda [Kč]	15 000	20 000	40 000	100 000
+ pojistné placené zaměstnavatelem 34 %	5 100	6 800	13 600	34 000
= základ daně	20 100	26 800	53 600	134 000
daň 15 %	3 015	4 020	8 040	20 100
- sleva na dani na poplatníka	2 070	2 070	2 070	2 070
- sleva na dani na manželku	0	0	0	0
- sleva na dani na děti (2x890 Kč)	0	0	0	0
= výsledná daň	945	1 950	5 970	18 030
průměrné zatížení daní z příjmů	6,30%	9,75%	14,93%	18,03%
Sociální a zdravotní pojištění 11 %	1 650	2 200	4 400	11 000
Celkem odvody ze mzdy	2 595	4 150	10 370	29 030
Celkové zatížení mezd	17,30%	20,75%	25,93%	29,03%

Tabulka č. 9. Daňové zatížení poplatníka bez rodiny - Česká republika

Zdroj: Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů a vlastní výpočty

Hrubá mzda [Kč]	15 000	20 000	40 000	100 000
- pojistné placené zaměstnancem 13,4 %	2 010	2 680	5 360	13 400
- nezdanitelná částka	7 700	7 701	7 702	0
- nezdanitelná částka na manželku (207 €)				
= základ daně	5 290	9 619	26 938	86 600
daň 19 %	1 005	1 828	5 118	16 454
- sleva na dani na děti (2x19,32 €)				
= výsledná daň	1 005	1 828	5 118	16 454
průměrné zatížení daní z příjmů	6,70%	9,14%	12,80%	16,45%
Sociální a zdravotní pojištění 13,4 %	2 010	2 680	5 360	13 400
Celkem odvody ze mzdy	3 015	4 508	10 478	29 854
Celkové zatížení mezd	20,10%	22,54%	26,20%	29,85%

Tabulka č. 10. Daňové zatížení poplatníka bez rodiny – Slovensko

Zdroj: Zákon č. 595/2003 Z.z., o dani z příjmů a vlastní výpočty

Poznámka: Porovnávané příjmy jsou v této i následující kapitole z důvodu přehlednosti vždy stanoveny stejně (15, 20, 40 a 100 tisíc Kč) a až následně pro další výpočty přepočítávány na jednotlivé národní měny.

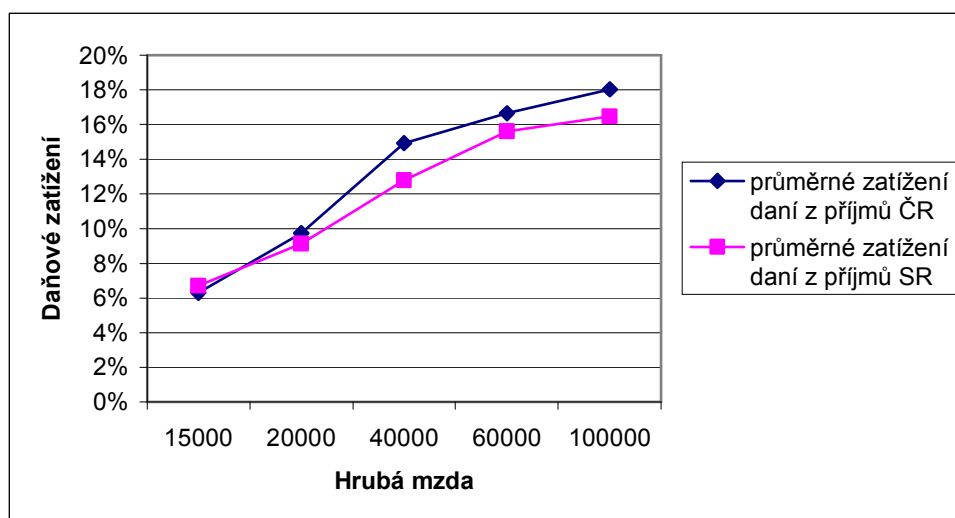
Z uvedených výpočtů je zřejmé, že ačkoliv je daňová sazba v ČR lineární (ve výši 15 %), ve skutečnosti představuje (vzhledem k zabudovanému systému výpočtu dle různých slev na dani) sazbu progresivní. V případě mzdy 100.000,- Kč je dokonce vyšší než zákonná sazba 15 %, a to díky způsobu výpočtu základu daně, kdy je do něj nutno zahrnout i sociální a zdravotní pojištění placené zaměstnavatelem.

I Slovenská republika má díky způsobu výpočtu nezdanitelné části základu daně zdanění mírně progresivní. Zároveň však z porovnání vyplývá, že při velmi nízké mzdě je zdanění v České republice nepatrně výhodnější, při vyšších úrovních mzdy je však

výhodnější již zdanění slovenské (ačkoliv z pouhého porovnání zákonných sazeb by mohl vyplývat opak).

Je proto třeba konstatovat, že samotná výše sazby daně z příjmu o celkovém daňovém zatížení vypovídá jen velmi málo. V úvahu je zapotřebí vzít i způsob tvorby daňového základu, nezdanitelné části základu daně a slevy na dani.

Přehledně je toto zobrazeno v následujícím grafu:

Graf č. 3. Porovnání daňového zatížení ČR a SR, poplatník bez rodiny

Zdroj: Zákony o daních z příjmů ČR a SR, vlastní výpočty

Dle následujícího porovnání, je v případě poplatníka s dvěma dětmi a manželkou bez vlastních příjmů situace již poněkud jiná:

Hrubá mzda [Kč]	15 000	20 000	40 000	100 000
+ pojistné placené zaměstnavatelem 34 %	5 100	6 800	13 600	34 000
= základ daně	20 100	26 800	53 600	134 000
daň 15 %	3 015	4 020	8 040	20 100
- sleva na dani na poplatníka	2 070	2 070	2 070	2 070
- sleva na dani na manželku	2 070	2 070	2 070	2 070
- sleva na dani na děti (2x890 Kč)	1 780	1 780	1 780	1 780
= výsledná daň	-1 780	-1 780	2 120	14 180
průměrné zatížení daní z příjmů	--	--	5,30%	14,18%
Sociální a zdravotní pojištění 11 %	1 650	2 200	4 400	11 000
Celkem odvody ze mzdy	-130	420	6 520	25 180
Celkové zatížení mezd	--	2,10%	16,30%	25,18%

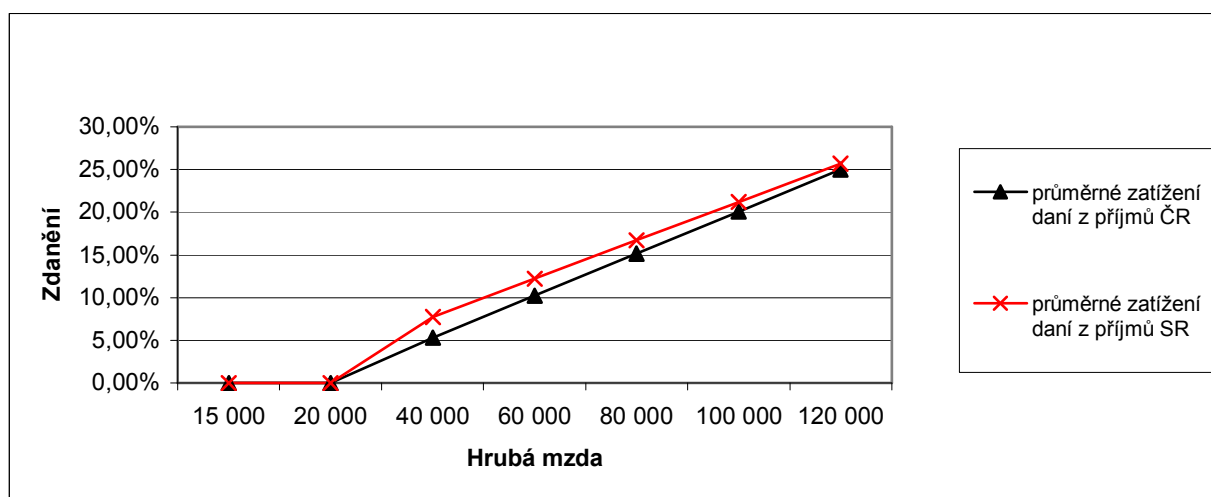
Tabulka č. 11. Daňové zatížení poplatníka s manželkou a 2 dětmi – Česká republika

Zdroj: Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů a vlastní výpočty

Hrubá mzda [Kč]	15 000	20 000	40 000	100 000
- pojistné placené zaměstnancem 13,4 %	2 010	2 680	5 360	13 400
- nezdanitelná částka	7 700	7 700	7 700	0
- nezdanitelná částka na manželku (207 €) a (185 €)	5 350	5 350	5 350	4 800
= základ daně	0	4 270	21 590	81 800
daň 19 %	0	811	4 102	15 542
- sleva na dani na děti (2x19,32 €)	1 000	1 000	1 000	1 000
= výsledná daň	-1 000	-189	3 102	14 542
průměrné zatížení daní z příjmů	--	--	7,76%	14,54%
Sociální a zdravotní pojištění 13,4 %	2 010	2 680	5 360	13 400
Celkem odvody ze mzdy	1 010	2 491	8 462	27 942
Celkové zatížení mezd	6,73%	12,46%	21,16%	27,94%

Tabulka č. 12. Daňové zatížení poplatníka s manželkou a 2 dětmi – Slovensko
Zdroj: Zákon č. 595/2003 Z.z., o dani z příjmů a vlastní výpočty

Jak vyplývá z předchozích tabulek, při zohlednění odpočtu daňového zvýhodnění na děti, respektive odpočtu na manželku se situace obrací a zdanění je mírně výhodnější v České republice. V roce 2008 se v rámci reformy veřejných financí výrazně zvýšil základ daně (z dosavadních 87,5 % na 135 % hrubé mzdy), byla zavedena 15% daňová sazba a bylo zrušeno společné zdanění manželů. Proto došlo i k navýšení částek daňových slev, a to především kvůli snaze o udržení výše daňového zatížení u nízkopříjmových skupin. Výsledné daňové zatížení u poplatníka s manželkou bez příjmu a 2 dětmi v ČR a na Slovensku ukazuje následující graf:

Graf č. 4 Porovnání daňového zatížení ČR a SR, poplatník s manželkou a dvěma dětmi
Zdroj: Zákon o daních z příjmů ČR a SR, vlastní výpočty

5 Daňové systémy Velké Británie a Spolkové republiky Německo

Jelikož Velká Británie a Spolková republika Německo patří ke dvěma nejvyspělejšími státy Evropské unie, rozhodl jsem se v základních rysech popsat i jejich daňový systém. S ohledem na rozsah této práce však již nebudu provádět podrobnou komparaci jednotlivých ustanovení daňových předpisů dotčených zemí s českou právní úpravou. Nejprve se proto vždy pokusím stručně představit daňový systém těchto dvou států s uvedením nejpodstatnějších principů, institutů a základních odlišností, abych posléze na modelových příkladech ukázal jejich konkrétní úroveň zdanění u příjmů fyzických osob ze závislé činnosti.

5.1 Daňový systém Velké Británie, základní charakteristika

Daňový systém Velké Británie je tvořen kombinací přímých, nepřímých a ostatních daní. Přímé daně se pak rozdělují na daně z příjmů a daně majetkové. Mezi přímé důchodové daně zejména patří:

- daň z příjmů fyzických osob (viz dále)
- daň ze zisků společností (vztahující se na obchodní společnosti, družstva, vzájemné pojišťovny, stavební spořitelny, společnosti vlastněné státem, veřejné společnosti, královské společnosti a tzv. non-rezidentní společnosti)
- daň z ropných příjmů
- daň z kapitálových zisků

Majetkové daně jsou např. daň dědická, darovací, tzv. kolkovné (placené u majetkových převodů s výjimkou převodu akcií, a to v závislosti na hodnotě transakce) aj.

Nepřímé daně jsou opět tvořeny daní z přidané hodnoty, jakožto univerzální daní ze spotřeby a systémem spotřebních daní (jako je daň z pohonných hmot, alkoholu, tabákových výrobků, apod.). Do skupiny ostatních daní patří mj. různé obecní daně, poplatky z nafty, daň ze sázení a hráčství a další.

5.1.1 Daň z příjmů fyzických osob

Subjektem daně jsou fyzické osoby a tzv. trusty. Trust je formou podnikání, při níž prospěch z majetku, který vlastní jedna strana (tzv. správce trustu) plyne druhé straně (tzv. beneficiantovi). Podmínky upravující tento vztah stanovuje osoba, která tento majetek poskytla (zakladatel) a jsou podrobně obsaženy v tzv. trustová smlouvě.

Britští daňoví rezidenty (zdaňující své celosvětové příjmy) jsou osoby, které buď mají na území Velké Británie bydliště, nebo se zde obvykle zdrží po dobu 183 v roce, nebo i osoby, které v posledních čtyřech letech v průměru pobývaly na území Velké Británie po dobu 91 dní ročně. Tito se pak v pátém roce stávají britskými daňovými rezidenty. Daňoví nerezidenti zdaňují pouze příjmy, které dosáhli na území Velké Británie.

Předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou následující kategorie příjmů:

- příjmy ze závislé činnosti (včetně dalších peněžitých a nepeněžitých plnění poskytovaných zaměstnavatelem zaměstnanci, jako je např. nabývání akcií společnosti za zvýhodněnou cenu apod.)
- příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti (tzv. obchodní a profesní příjmy)
- dividendové příjmy
- investiční příjmy
- příjmy z nemovitého majetku
- příjmy ze zahraničí

Ze zdanění jsou vyjmuty např. některé příjmy plynoucí z držby lesního porostu, některé typy úroků, výživné a další.

Základ daně opět představuje součet dílčích základů daně podle jednotlivých druhů příjmů poplatníka, snížených o různé uznatelné výdaje (na jejich dosažení, zajištění a udržení), dále o některé speciální daňové odpočty do stanovených max. limitů (např. zaplacené úroky z půjček, poskytnuté dary na charitativní účely, náklady na vzdělání aj.) a nezdanitelné části základu daně.

Základní nezdanitelná částka na poplatníka do 65 let věku činí 6.475,- GBP za rok. U poplatníků starších 65 let se tato částka zvyšuje na 9.490,- GBP – tzv. věkový odpočet (je však limitována shora maximální částkou podle dosažených ročních příjmů – do 22.900,- GBP), pro osoby nad 75 let 9.640,- GBP (také do limitu 22.900,- GBP).

Poplatníci si dále mohou snížit svoji daňovou povinnost o daňové bonusy, které však mohou dosahovat maximálně 10 % z výchozích stanovených částek. Jsou jimi:

- na manžele 2.670,- GBP (daňový bonus tedy činí 267,- GBP) – opět vyšší u manželů při dosažení určitého věku
- nevidomý poplatník 1.890,- GBP (bonus 189,- GBP) a další.

Sazba daně je s ohledem a výši příjmů rozdělena do tří pásem (tzv. snížená, základní a zvýšená sazba) následovně:

Typ sazby	příjmový interval [GBP]	sazba daně
snížená	do 2.440,-	10%
základní	2.441-37.400,-	20%
zvýšená	nad 37.400,-	40%

Tabulka č. 13. Sazby daně z příjmů fyzických osob – Velká Británie

Zdroj: www.hmrc.gov.uk/rates/it.htm a

http://www.adviceguide.org.uk/index/your_money/tax/income_tax_allowances_and_amounts.htm

Pozn. Sazby jsou uvedeny pro zdaňovací období 2009-2010

Placení a výběr daně

Zvláštností britského daňového modelu je, že zdanitelným obdobím není jako u většiny jiných zemí v této oblasti kalendářní rok, nýbrž 12 měsíců, začínajících 6. dubna a končících 5. dubna následujícího roku. Poplatník má povinnost podat daňové přiznání do 31. ledna příslušného zdaňovacího období. Rovněž je stanovena povinnost platit zálohy na daň, a to dvakrát ročně – k 31. lednu a 31. červenci (s výjimkou příjmů ze závislé činnosti, kdy se zálohy na daň odvádějí měsíčně). Výše záloh se stanovuje v závislosti na velikosti daňové povinnosti poplatníka za minulé zdaňovací období.

5.1.2 Modelový příklad - zdanění britského poplatníka bez rodiny

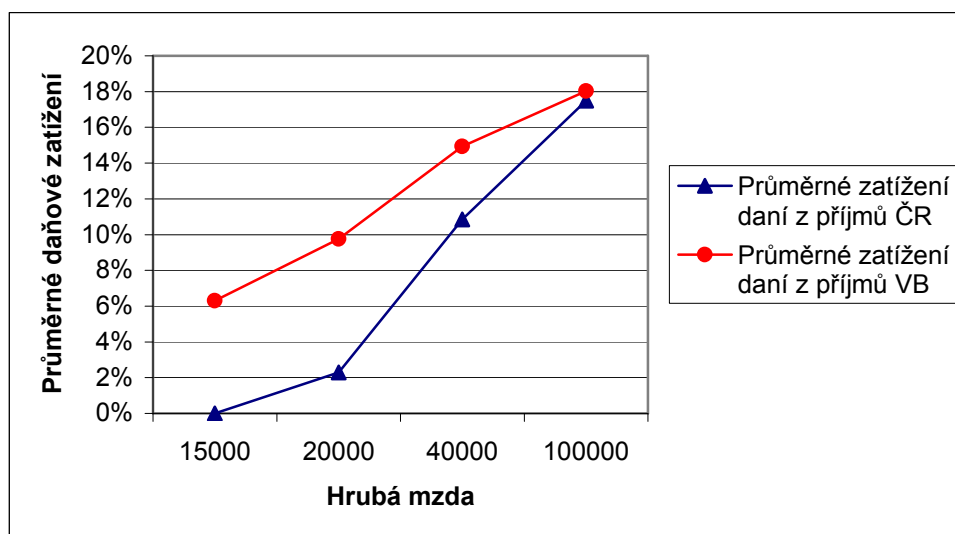
Na rozdíl od České republiky nebo Slovenska se v Anglii uplatňuje, stejně jako ve většině zemí západní Evropy, progresivní zdanění. Výpočet zdanění samostatného poplatníka, který neuplatňuje žádné daňové zvýhodnění na děti či manželku přibližuje následující tabulka:

Hrubá mzda [Kč]	15000	20000	40000	100000
- nezdanitelná částka	15396	15396	15396	15396
= základ daně	0	4604	24604	84604
= daň (10 % - 40 %)	0	460	4340	17500
průměrné zatížení daní z příjmů	0,00%	2,30%	10,85%	17,50%

Tabulka č. 14. Daňové zatížení poplatníka bez rodiny – Velká Británie

Zdroj: www.hmrc.gov.uk/rates/it.htm a vlastní výpočty

Graficky je daná situace znázorněna takto:

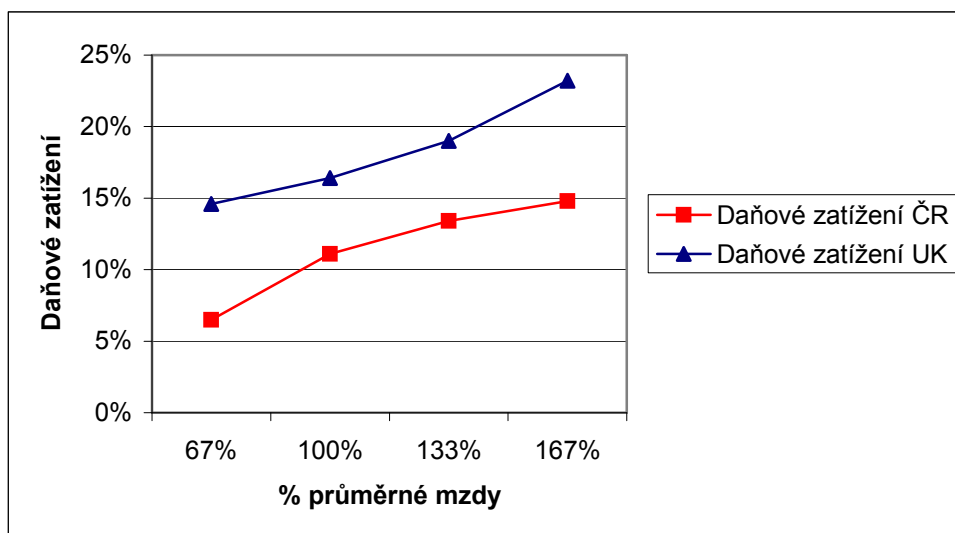

Graf č. 4. Porovnání daňového zatížení poplatníka bez rodiny – Velká Británie vs. ČR

Zdroj: Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, www.hmrc.gov.uk/rates/it.htm a vlastní výpočty

Pokud však vezmeme v úvahu výši průměrné mzdy ve Velké Británii (za rok 2008 33.473,- GBP, tedy v přepočtu ca 80.000,- Kč měsíčně), jeví se nám zatížení mezd daní z příjmů o něco vyšší než v České republice - viz. následující graf:

Graf č. 5. Porovnání daňového zatížení ČR a UK, poplatník bez rodiny

Zdroj: :OECD, Taxing Wages, vlastní výpočty

Na druhou stranu jsou však mzdy ve Velké Británii zatěžovány mnohem menším sociálním a zdravotním pojištěním (viz příloha č.6 - Implicitní daňová sazba na práci). Podrobnější rozbor sociálního systému by však již přesahoval rámec této práce.

5.2 Daňový systém Spolkové republiky Německo, základní charakteristika

Daňový systém Spolkové republiky Německo vytváří klasickou soustavou přímých a nepřímých daní. Vzhledem k federálnímu uspořádání státu bylo však nutné určit, kdo (tedy zda stát, spolková země nebo obec) má jakou pravomoc a působnost při tvorbě daňových zákonů, výběru a správě jednotlivých daní. Toto určení je provedeno tzv. všeobecným daňovým právem podle daňového řádu.

Přímé daně jsou tvořeny souborem daní z příjmů (daní z příjmu fyzických osob, živnostenskou daní, daní z příjmů právnických osob), převodovými daněmi (např. daň z převodu nemovitostí, daň dědická a darovací) a daněmi z majetku (např. daň z motorových vozidel, daň z pozemků aj.)

Zvláštnost představuje tzv. příspěvek solidarity, který je vybírán jako příplatek k důchodovým daním (vyměřovacím základem je výše daně z příjmu) a jeho výnos směřuje do bývalé Německé Demokratické Republiky, jako jakási rozvojová pomoc. V Německu je také možno se setkat s tzv. kostelní (církvní) daní, kde dochází ke

zdanění podle příslušnosti k určitému církevnímu společenství. Vyměřovacím základem je pak roční výše daně z příjmu.

Nepřímé daně jsou klasicky rozděleny na daně spotřební (např. z piva, destilátů, tabáku aj.) a daň z přidané hodnoty.

5.2.1 Daň z příjmů fyzických osob

Subjektem daně z příjmů fyzických osob jsou daňoví rezidenti (zraňující své veškeré příjmy) a daňoví nerezidenti, zraňující pouze příjmy plynoucí ze zdrojů na území Německa. Kromě daně z příjmů podléhají její poplatníci i příspěvku solidarity (viz výše), ovšem pouze při překročení určité úrovně ročních příjmů.

Předmětem daně jsou následující druhy příjmů:

- příjmy ze zemědělské výroby a lesního hospodářství
- příjmy ze živnostenského podnikání (včetně podílů na zisku společníků veřejné obchodní spol., komanditní společnosti a spol. s ručením omezeným)
- příjmy z nezávislé činnosti (např. příjmy ze svobodných povolání – spisovatelé, umělci, nezávislých povolání – advokáti, lékaři)
- příjmy ze závislé činnosti
- příjmy z kapitálového majetku (z akcií, z úroků)
- příjmy z pronájmu a pachtu (např. příjmy z pronájmu pozemků, staveb, z převodu práv apod.)
- ostatní příjmy

Ze zdanění jsou vyjmuty některé druhy příjmů, jako např. stipendia, vyplacené úrazové pojistné, výplaty penzijního připojištění a další.

Základ daně zjištěný součtem příjmů z jednotlivých činností se snižuje o nezdanitelné částky a další slevy na dani (tzv. speciální a mimořádné výdaje).

Základní roční nezdanitelné části základu daně činí:

- 8.004,- EUR na každého poplatníka, resp. 16.008,- EUR v případě společného zdanění manželů (manželé mají možnost volby, zda budou své příjmy zdaňovat společně, v rámci SJM nebo každý zvlášť)
- 1.824,- EUR na každé vyživované dítě
- 1.080,- EUR na péči o dítě, jeho výchovu a vzdělání

Do speciálních výdajů patří např. zaplacené výživné do určité výše, zaplacená církevní daň, náklady na daňového poradce, povinné platby pojistného (opět do určité výše) a jiné. Zajímavostí je možnost odečtu určité částky od základu daně, a to v závislosti na počtu ujetých kilometrů do zaměstnání (0,3 EUR za každý km, nejvýše však 5.112,- EUR za rok). Mimořádné výdaje jsou pak zejména výdaje spojené s péčí o nemocné a handicapované osoby, pomoc v domácnosti apod.

V případě příjmů ze závislé činnosti si poplatníci mohou odečíst veškeré náklady vynaložené na zajištění a udržení příjmů. V případě, že tyto náklady nepřesahují 920,- EUR, může si poplatník odečíst paušální výdaje v této výši. V německé úpravě platí, že ztráty z jednotlivých druhů činností mohou být do určité výše započítávány proti ziskům z jiných druhů činností, což představuje rozdíl oproti české právní úpravě, kde ztrátu z jednotlivých druhů činností nelze uplatnit oproti příjmům ze závislé činnosti.

Sazba daně

V Německu je uplatněn systém progresivního zdanění. Způsob jeho výpočtu je uveden v následující tabulce (s hodnotami platnými pro zdanění v roce 2010). Takto stanovená daň je posléze ještě zvýšena o příspěvek solidarity ve výši 5.5 %.

Příjem [EUR]	výpočet
do 8.004,-	0
8.005 - 13.469,-	daň= (912,17xY+1.400)xY, kde Y=(roční příjem-8.004)/10.000 daň= (228,74xZ+2.397)xZ+1038, kde Z=(roční příjem-13.469)/10.000
13.470 - 52.881,-	daň= 0,42 x roční zdanitelný příjem - 8.172 €
52.882 - 250.730,-	daň= 0,45 x roční zdanitelný příjem - 15.694 €
nad 250.731,-	

Tabulka č. 15. Sazba daně Německo – r. 2010

Zdroj: Einkommenssteuergesetz, www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/estg/gesamt.pdf

Zdaňovacím obdobím je obecně kalendářní rok, poplatník s příjmy z podnikání si může zvolit i hospodářský rok. Daňové přiznání se podává nejpozději do 31. května následujícího roku po skončení zdaňovacího období. Poplatníci jsou povinni platit čtvrtletní zálohy, a to vždy k 10. březnu, 10. červnu, 10. září a 10. prosinci (v případě poplatníka, který má příjmy ze závislé činnosti se zálohy odvádějí měsíčně). Výše záloh je stanovena na základě daňové povinnosti za poslední zdaňovací období.

5.2.2 Modelový příklad - zdanění německého poplatníka bez rodiny

Německo patří mezi země, které dosahují nejvyššího zdanění příjmů. Daň z příjmů fyzických osob je vysoce progresivní (nejvyšší mezní daňovou sazbu má až 45 % u příjmů nad 250.000,- €)¹. Celková výše pojistného u svobodného poplatníka představuje 19,9 % základu daně. Od základu daně lze odečíst pojistné (a církevní daň). Jedná se o pojistné na zdravotní pojištění, pojištění na péči, důchodové pojištění a pojištění pro případ nezaměstnanosti.

Církevní daň ani příspěvek solidarity pro výpočet daňového zatížení poplatníka v následujícím výpočtu nezohledňuji. Výši zdanění při jednotlivých příjmech ukazuje následující tabulka:

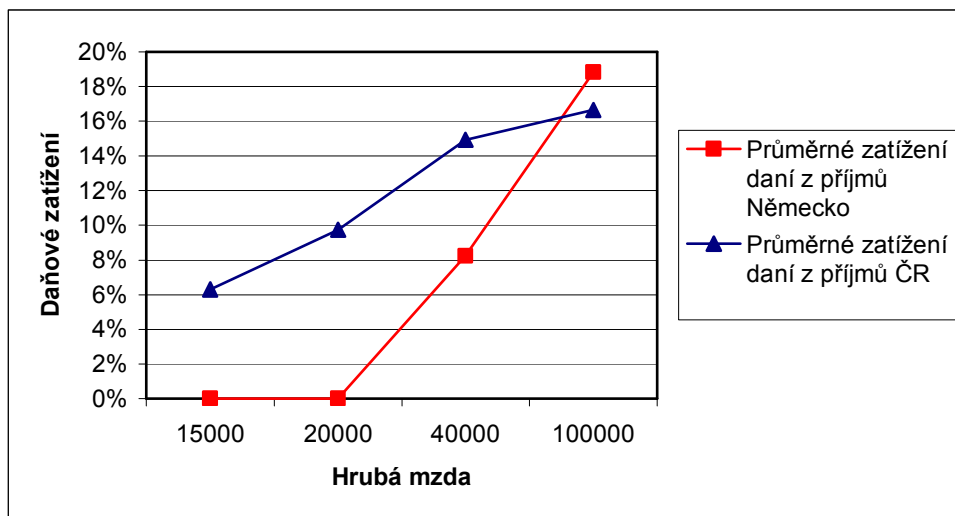
Hrubá mzda [Kč]	15000	20000	40000	100000
- sociální a zdravotní pojištění	2885	3846	7692	19230
- nezdanitelná částka	17315	17315	17315	17315
= základ daně	0	0	14993	63455
= daň (10 % - 44 %)	0	406	3287	18833
průměrné zatížení daní z příjmů	0,00%	0,00%	8,22%	18,83%

Tabulka č. 16. Daňové zatížení poplatníka bez rodiny - Německo

Zdroj: Einkommenssteuergesetz, www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/estg/gesamt.pdf

¹ Zdroj: OECD, Taxing wages

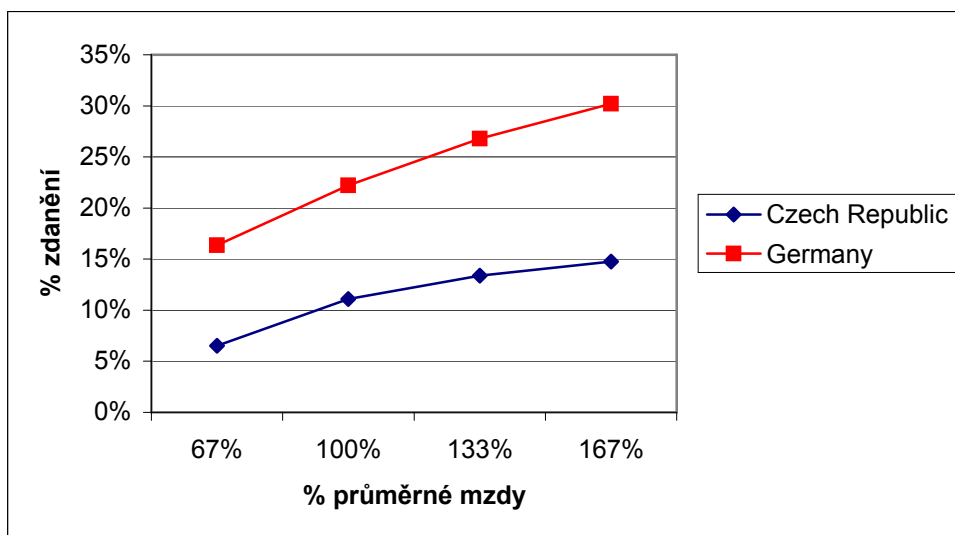
Graficky pak:

Graf č. 6. Porovnání daňového zatížení poplatníka bez rodiny – Velká Británie vs. ČR

Zdroj: Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/estg/gesamt.pdf a vlastní výpočty

Pokud zdanění vztáhneme k průměrné mzdě (která za rok 2008 činí 3.662,- €, tedy ca 95.000,- Kč měsíčně), je rozdíl ještě výraznější:

Graf č. 7. Porovnání daňového zatížení poplatníka bez rodiny – Německo a ČR, vztážno k průměrné mzdě

zdroj: OECD, Taxing Wages

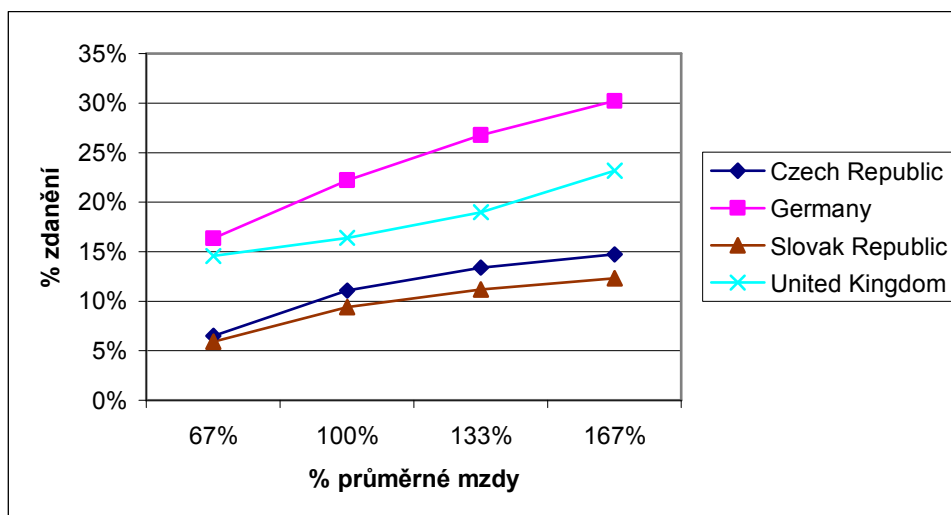
Vzhledem k vysokým příspěvkům na sociální a zdravotní pojištění má Německo jednu z nejvyšších implicitních sazeb daně na práci - podíl zdanění příjmů na celkových daňových příjmech státního rozpočtu převyšuje 50 % (viz příloha č. 6 – Implicitní

daňová sazba na práci). Němečtí zákonodárci si sice uvědomili, že pro udržení konkurenceschopnosti hospodářství a snížení trvale vysoké nezaměstnanosti je zapotřebí daňové zatížení práce snížit, avšak reforma započatá v roce 2001 se zatím ve skutečném snížení daňové zátěže výrazněji neprojevila.

6 Shrnutí a zhodnocení provedené komparace

Většina diskusí (vedených převážně neodbornou veřejností) souvisejících s reformou daňového systému se převážně soustřeďuje pouze na výši daňové sazby. Z předchozího porovnání však vyplývá, že pouhá sazba daně o skutečném daňovém zatížení příliš nevyovídá.

Ačkoliv má Česká republika nejnižší sazbu daně - pouhých 15 %, průměrné zatížení slovenských občanů je ve skutečnosti nižší. Na druhou stranu se ukazuje, že ačkoliv Velká Británie vykazuje u mzdy ve výši 167 % průměrné mzdy (tedy numericky vyjádřeno 4.658,- GBP, resp. ca 132.916,- Kč) mezní sazbu daně 40 %, průměrné zdanění se ve skutečnosti pohybuje kolem 23 %. Nejvyšší daňovou zátěž z posuzovaných zemí vykazuje Německo - viz následující graf:

Graf č. 8. **Porovnání průměrné daňové sazby**

zdroj: OECD, Taxing Wages

Ani samotné zavedení lineární sazby nepředstavuje významné zjednodušení daňového systému. Je třeba brát do úvahy i přehlednost a stupeň složitosti při stanovení základu daně, nezdanitelných částí a slev na dani.

Jak je ale vidět na příkladu Slovenska, ke skutečnému zjednodušení daňového systému zde došlo, a to redukcí nezdanitelných částek daně. Byly zde ponechány pouze odpočty na manželku bez vlastních příjmů žijící s poplatníkem ve společné domácnosti a podpory účelového, životního a důchodového pojištění. Slovenská úprava je výjimečná i v tom, že v rámci snahy o zamezení dvojího zdanění u daní z příjmů jako jedna z mála zemí vyjmula ze základu daně dividendy, a to včetně dividend vyplácených fyzickým osobám.

Německo má asi jednu z nejsložitějších úprav výpočtu daně a i daňová zátěž je zde nejvyšší. Na druhou stranu Německo umožňuje zaměstnancům (na rozdíl od ČR) odpočet výdajů souvisejících se zaměstnáním (náklady na dojíždění do práce) a tím částečně odstraňuje znevýhodnění osob v zaměstnaneckém poměru oproti osobám samostatně výdělečně činným (dochází k podpoře mobility pracovní síly).

Ačkoliv se Slovensko i Česká republika snaží reformovat své daňové systémy a v rámci daňové konkurence a deklarovaného zjednodušení daňových systémů zavedly lineární sazby daně, ve většině západních ekonomik je progresivní zdanění běžné. Oproti zdanění v ČR, které bylo platné před reformou v roce 2008, však vyšší daňová pásma začínají až u vyšších příjmů (v ČR spadala průměrná mzda už do 3. daňového pásma). I většina připomínek Evropské unie zaměřených k české dani z příjmu nesměřovala k progresy jako takové, ale k tomu, že progresivní zdanění začíná již u nízkých příjmů.

V jednotlivých zemích můžeme pozorovat také odlišný přístup k podpoře specifických skupin obyvatel. Zatímco Česká republika povoluje uplatnění slevy na dani pro studenty, Velká Británie naopak zvyšuje nezdanitelnou část základu daně pro osoby v důchodovém věku (nad 65 let a nad 75 let). Je to další způsob, jak motivovat starší osoby k tomu, aby zůstávaly déle na trhu práce a tímto způsobem odlehčily sociálnímu systému. Podobný rozdíl můžeme spatřit také ve způsobu zvýhodnění postižených poplatníků. Zatímco v České republice je výše slevy odstupňována podle míry postižení, ve Velké Británii můžou takovýto typ slevy uplatnit pouze slepci. Slovensko podobné zvýhodnění pro specifické skupiny obyvatel nezavádí, naopak se snaží v zájmu

jednoduchosti systému podobná zvýhodnění omezit. Proto zde zůstává pouze odpočet na poplatníka a na manželku.

Odpočet na manželku mají zavedeny všechny zmíněné země. Zatímco ale toto zvýhodnění (vztaženo na průměrnou mzdu) je v České republice a Velké Británii přibližně na stejné úrovni, na Slovensku je oproti nim zhruba poloviční. Navíc při určitém příjmu poplatníka dochází k jeho snížení a od určité hranice se dokonce neuplatní vůbec. Stává se tak dalším nenápadným nástrojem progresu.

Závěr:

Daňová problematika patří v současné době k jednomu z nejvíce diskutovaných témat ve společnosti. Najít optimální míru zdanění však není jednoduché. Na jedné straně vyvstává potřeba naplnění státního rozpočtu a pokrytí všech rozpočtových výdajů, na druhou stranu však příliš vysoká daňová zátěž zvyšuje riziko daňových úniků. Ohledně úpravy daně z příjmů fyzických osob, jako nejvýznamnější a určitě i nejviditelnější součásti systému přímých daní, se vedou neustálé diskuse. Na tuto daň je pochopitelně kladen i největší důraz, zejména z hlediska jednoduchosti a spravedlnosti. To představuje i hlavní důvod, proč jsem se rozhodl na danou problematiku zaměřit.

Každá z členských zemí Evropské unie si vyvinula svůj vlastní daňový systém, který vznikl za odlišných podmínek a je založen na jiných hodnotách v závislosti na tradici a vyspělosti té které země. V daňových systémech jednotlivých zemích však lze spatřit i mnoho společných rysů. Jsou většinou založeny na podobných principech, ikdyž každý stát klade důraz na jinou formu zdanění. Některé země preferují daně přímé, jiné zase nepřímé. Přesto však snaha o harmonizaci přímých daní v rámci Evropské unie nebyla do dnešní doby příliš úspěšná. Hlavní problém spočívá v neochotě států, nechat si zasahovat do svých suverénních pravomocí, neboť daňová oblast je v mnohých z nich považována za významný nástroj jejich vnitřní hospodářské politiky. Dalším faktorem, negativně ovlivňujícím proces daňové harmonizace, je i odlišný způsob samotného definování předmětu daně, stanovení základu daně, nezdanitelných částek aj. Jediná společná opatření, která se proto podařila prosadit, se týkají zdaňování korporací. V poslední době však můžeme pozorovat trend mírného snižování (a tedy sblížování) daňových sazeb, ke kterému však spíše dochází vlivem daňové konkurence, a nikoliv jako důsledek harmonizačních snah v rámci Společenství. Podle mého názoru by však komise neměla na snahu o „komplexnější“ daňovou harmonizaci úplně rezignovat, ikdyž prosazení společné vůle v této oblasti nebude určitě jednoduché. Harmonizace by totiž například mohla přispět k větší přehlednosti a stabilitě daňových systémů jednotlivých členských zemí, což by bylo určitě žádoucí.

V České republice došlo v nedávné době k reformě veřejných financí, jejíž součástí byla i reforma daně z příjmů. Po vzoru Slovenska byla zavedena lineární sazba daně, a to ve výši 15 %. Zároveň však došlo i ke zvýšení základu daně o sociální a zdravotní

pojištění, takže skutečná sazba daně dosáhla například u příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků 20 %. Také progresse byla ve skutečnosti zachována, a to především díky systému slev na dani. Dlužno však podotknout, že zavedením lineární sazby k výraznému zjednodušení daňového systému nedošlo, neboť změny se výrazněji nedotkly například způsobu stanovení základu daně, a ani nebyl zredukován systém nezdanielných částí základu daně nebo slev na dani. Navíc některé změny, které byly reformou veřejných financí zavedeny, byly následně zrušeny. Do budoucna se z důvodu větší sociální spravedlnosti navíc opět uvažuje o opětném zavedení progresivního zdanění.

Také Slovensko, jehož daňový systém je založen na stejných principech jako český, v minulosti zreformovalo systém daně z příjmů. Na rozdíl od České republiky zde však ke skutečnému zjednodušení došlo. Slovensko například výrazně zredukovalo množství nezdanielných částí základu daně a podařilo se mu také vyloučit vnitřní dvojí zdanění. I zde ale některé odpočty a slevy na dani zůstaly zachovány a stávají se tak mírným nástrojem progresse, ovšem ne v takové míře jako v české úpravě. Příklad Slovenska však ukazuje, že ke zjednodušení daňového systému dojít může. Znamená to však nutnost, vzdát se možnosti daňové podpory určitých aktivit (jako jsou podpory bydlení v rámci úroků z hypoték, dary veřejně prospěšným institucím aj). Toto (ač dle mého názoru velmi žádoucí) opatření však má v politické situaci, která v současnosti v České republice panuje (a podle posledních volebních průzkumů i po letošních volbách panovat bude), jen velmi malou naději na realizaci. Fakt, že se Slovensku podařilo vyloučit dvojí vnitřní zdanění, považuji také za krok správným směrem a možnou inspiraci pro českou daňovou úpravu. Jedná se především o zdanění dividend a také některých zaměstnaneckých benefitů.

Ačkoliv Česká republika i Slovensko mají zavedenu lineární sazbu daně, v západní Evropě je progresivní zdanění běžné - jak nám mj. ukazuje příklad Německa nebo Velké Británie. Německá úprava daně z příjmů je ze srovnávaných zemí zřejmě nejsložitější. Oproti české úpravě v ní ale spatřuji výhodu (a možnou inspiraci z hlediska de lege ferenda) v možnosti uplatnění výdajů i u příjmů ze závislé činnosti (např. výdaje na dopravu do zaměstnání, případně možnost uplatnění paušálních výdajů). Zvláště vezmeme-li v potaz v České republice zaběhlý tzv. švarc-systém, kde kvůli poměrně výhodnému zdanění osob samostatně výdělečně činných dochází

k obcházení zákona. Dalším pozitivem by mohlo být posílení mobility pracovní síly, která je stále v České republice na velmi nízké úrovni. Na druhou stranu je však nutno říci, že by se zavedením těchto odečitatelných výdajů do praxe bylo spojeno i nežádoucí zvýšení složitosti daňového systému a větší administrativní zátěž.

Největším problémem českého daňového systému je však podle mého názoru vysoká frekvence často nesystémových změn. Poplatníci tak mají jen velmi malou právní jistotu ohledně výše vlastní daňové povinnosti. Jako příklad je možno uvést situaci z loňského roku, kdy některé novely zákona o dani z příjmů měly zpětnou účinnost. Takovéto změny sice mohou být provedeny vždy pouze ve prospěch poplatníka, ale i tak způsobují právní nejistotu. Dalším problémem je velké množství tzv. přílepek k zákonům, které opět znepréhledňují daňový systém a zhoršují orientaci poplatníka v něm.

České republice tak lze doporučit především větší koncepčnost v prováděných změnách. Zákodníci by si měli uvědomit, že daň z příjmu není samostatně oddělitelná, a proto by i její reforma měla probíhat zároveň se změnami v ostatních daňových zákonech, aby nadále nedocházelo k situacím, kdy některá povinnost je sice pro jednu daň zrušena, pro druhou však zůstává zachována (např. zrušení knihy jízd z hlediska zákona o dani z příjmů ale současně nutnost jejího zachování kvůli zákonu o dani z přidané hodnoty a jiným pracovněprávním povinnostem).

Jsem si vědom toho, že daná problematika představuje velmi rozsáhlé téma. Bylo by jistě zajímavé, podrobněji popsat a rozebrat daňově-právní úpravu i v dalších evropských zemích, aby mohla být provedena důkladnější komparace, ze které by samozřejmě bylo možno čerpat i více poznatků a dalších návrhů pro budoucí českou právní úpravu. Hlubší zkoumání by však již přesahovalo rozsah diplomové práce.

Seznam literatury:

- [1] BAKEŠ M. a kol. Finanční právo, 4. aktualizované vydání. Praha: C.H.Beck, 2006, 741 s., ISBN 80-7179-431-7
- [2] ERBSOVÁ H. Přehled judikatury ve věcech daní z příjmů. Praha: ASPI a.s., 2006, 183 s., ISBN 80-7357-168-4
- [3] KUBÁTOVÁ K. Daňová teorie a politika, 4. aktualiz. vydání. Praha: ASPI a.s., 2006, 280 s., ISBN 80-7357-205-2
- [4] KUBÁTOVÁ K. Optimalizace daňového systému v ČR. Praha: Eurolex Bohemia a.s., 2004, 179 s., ISBN 80-86861-05-8
- [5] LÁCHOVÁ L. Daňové systémy v globálním světě. Praha: ASPI a.s., 2007, 272 s., ISBN 978-80-7357-320-1
- [6] MARKOVÁ H. Daňové zákony 2009. Praha: GRADA Publishing a.s., 2009, 214 s., ISBN 978-80-247-2803-2
- [7] NERUDOVA D. Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie. Praha: ASPI a.s., 2005, 236 s., ISBN 80-7357-142-0
- [8] NOVOTNÝ M. Daňové zákony Slovensko 2009 - prehl'ad zákonov. Beroun: Newsletter, 2008, 112 s., ISBN 978-80-893-6403-9
- [9] PAULIČKOVÁ A., BAKEŠ M. a kol. Finančné právo na Slovensku a v Čechách. Bratislava: Eurounion s.r.o., 2007, 334 s., ISBN 978-80-88984-99-3
- [10] ŠIROKÝ J. Daně v Evropské unii, 2.vydání. Praha: Linde a.s., 2007, 255 s., ISBN 978-80-7201-649-5
- [11] TÝČ V. Základy práva Evropské unie pro ekonomy. Praha: Linde a.s., 2002, 335 s., ISBN 80-7201-296-7
- [12] TICHÝ L. a kol. Evropské právo. Praha: C.H.Beck, 1999, 915 s., ISBN 80-7179-113-X

[13] VANČUROVÁ A., LÁCHOVÁ L. Daňový systém ČR 2008. Praha: 1.VOX a.s., 2008, 324 s., ISBN 978-80-86324-72-2

[14] VLACH P., RYLOVÁ Z. Reforma daní z příjmů od roku 2008. Ostrava: Sagit a.s., 2007, 256 s., ISBN 978-80-7208-648-1

Internetové zdroje:

[1] Definice daně, Finance.cz, 2001, online z 21.3.2009,
www.finance.cz/zpravy/finance/17291-definice-dane

[2] NOVOTNÝ P. Daňový systém Německo, Prf.cuni.cz, 2009, online z 15.12.2009,
www.prf.cuni.cz/documents/docs.php?id_trida=5&id_objekt=123&bCompact=

[3] Státní závěreční účet ČR za rok 2007, MFCR.cz, 2008, online z 11.5.2009,
www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/statni_zav_ucet_40245.html?year=PRESENT

[4] Minimální mzda SR 2009, MPSV.cr, 2009, online z 16.9.2009,
www.portal.mpsv.cz/eurem/prace_v_eu/země/slovensko#o11

[5] Slovensko: vzor daňové reformy, Cevro.cz, 2005, online z 3.9.2009,
www.cevro.cz/cs/cevrorevue/aktuální-cislo-on-line/2005/2/42286-slovensko-vzor-danove-reformy.html

[6] Rovná daň-Slovenská praxe, Mesec.cz, 2005, online z 3.9.2009,
www.mesec.cz/clanky/rovna-dan-slovensko-praxe/

[7] Income Tax Allowances and Amounts in England, Wales, Scotland and Northern Ireland, Adviceguide.org.uk, 2008, online z 8.12.2009,
www.adviceguide.org.uk/index/your_money/tax/income_tax_allowances_and_amounts.htm

[8] Rates and Allowances – Income Tax, HM Revenue & Customs, 2009, online z 8.12.2009, www.hmrc.gov.uk/rates/it.htm

[9] Rates and Allowances – Tax Credits/Child Benefit, HM Revenue & Customs, 2009, online z 8.12.2009, www.hmrc.gov.uk/rates/taxcredits.htm

[10] Berechnung von Einkommensteuer und Lohnsteuer, Steuertarife 1999 bis 2010, Parmentier, 2009, online z 10.11.2009, www.parmentier.de/steuer/steuer01/.htm

[11] Einkommensteuergesetz (EStG), Juris.de, 2009, online z 10.11.2009, www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/estg/gesamt.pdf

[12] European Commission, Taxation Trends in the European Union, 2008, http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_structures/index_en.htm, online z 10.11.2009

[13] Taxing Wages, Organisation for Economic Co-operation and Development, 2008, online z 20.10.2009, <http://lysander.sourceoecd.org/vl=7350134/cl=16/nw=1/rpsv/~4235/v65n1>

Přílohy:

Příloha č. 1. Složená daňová kvóta v zemích EU

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Difference ¹		Ranking	Revenue ²⁾
	1995 to 2007	2000 to 2007	2007	2007													
BE	43.8	44.4	44.9	45.5	45.5	45.2	45.2	45.3	44.9	45.0	44.9	44.5	44.0	0.1	-1.3	3	147 226
BG	-	-	-	-	30.6	32.5	30.9	29.6	32.2	33.1	34.0	33.2	34.2	-	1.7	20	9 889
CZ	36.2	34.7	35.0	33.3	34.0	33.8	34.0	34.8	35.7	37.4	37.1	36.7	36.9	0.7	3.1	14	46 886
DK	48.8	49.2	48.9	49.3	50.1	49.4	48.4	47.8	48.0	49.0	50.8	49.6	49.7	-0.1	-0.7	1	110 254
DE	39.8	40.7	40.7	40.9	41.7	41.9	40.0	39.5	39.6	38.7	38.8	39.2	39.5	-0.3	-2.4	10	956 780
EE	36.4	34.4	34.4	34.2	32.7	31.3	30.5	31.1	30.9	30.7	30.9	31.3	33.1	-3.3	1.8	21	5 049
E	33.1	33.1	32.4	31.8	31.8	31.6	29.8	28.5	29.0	30.3	30.7	32.1	31.2	-1.9	-0.4	23	59 499
EL	29.1	29.4	30.6	32.5	33.3	34.6	33.2	33.7	32.3	31.2	31.5	31.3	32.1	3.0	-2.5	22	73 189
ES	32.7	33.1	33.2	33.0	33.6	33.9	33.5	33.9	33.9	34.5	35.6	36.5	37.1	4.4	3.2	13	389 711
FR	42.7	43.9	44.1	44.0	44.9	44.1	43.8	43.1	42.9	43.2	43.6	43.9	43.3	0.6	-0.8	4	818 864
IT	40.1	41.8	43.7	42.5	42.5	41.8	41.5	40.9	41.3	40.6	40.4	42.1	43.3	3.2	1.5	5	664 427
CY	26.7	26.4	25.8	27.7	28.0	30.0	30.9	31.2	33.0	33.4	35.5	36.5	41.6	14.9	11.6	8	6 520
LV	33.2	30.8	32.1	33.7	32.0	29.5	28.5	28.3	28.5	28.5	29.0	30.4	30.5	-2.7	1.0	24	6 482
LT	28.5	27.9	31.0	32.0	31.8	30.1	28.6	28.4	28.1	28.3	28.5	29.4	29.9	1.4	-0.2	25	8 500
LU	37.1	37.6	39.3	39.4	38.3	39.1	39.8	39.3	38.1	37.2	37.5	35.8	36.7	-0.4	-2.4	16	13 326
HU	41.6	40.6	39.0	39.0	39.1	38.5	38.3	38.0	37.7	37.6	37.5	37.2	39.8	-1.9	1.3	9	40 212
MT	26.8	25.4	27.5	25.6	27.3	28.2	30.4	31.5	31.4	32.8	33.8	33.7	34.7	7.9	6.5	19	1 889
NL	40.2	40.2	39.7	39.4	40.4	39.9	38.3	37.7	37.4	37.5	37.6	39.1	38.9	-1.2	-1.0	11	220 837
AT	41.4	42.9	44.4	44.4	44.0	43.2	45.3	43.9	43.8	43.4	42.2	41.7	42.1	0.7	-1.2	7	113 942
PL	37.1	37.2	36.5	35.4	34.9	32.6	32.2	32.7	32.2	31.5	32.8	33.8	34.8	-2.3	2.3	18	107 537
PT	32.1	32.9	33.0	33.2	34.1	34.3	33.9	34.7	34.8	34.1	35.1	35.9	36.8	4.7	2.5	15	59 962
RO	-	-	-	28.7	31.3	30.4	28.9	28.1	27.7	27.3	27.9	28.6	29.4	-	-1.0	27	36 425
SI	39.2	38.1	37.0	37.8	38.2	37.5	37.7	38.0	38.2	38.3	38.7	38.4	38.2	-1.0	0.7	12	13 163
SK	40.3	39.4	37.3	36.7	35.4	34.1	33.2	33.2	33.1	31.6	31.5	29.4	29.4	-10.9	-4.7	26	16 135
FI	45.7	47.0	46.3	46.1	45.8	47.2	44.6	44.6	44.0	43.5	44.0	43.5	43.0	-2.7	-4.2	6	77 225
SE	47.9	50.4	50.9	51.5	51.8	49.9	47.9	48.3	48.7	49.6	49.0	48.3		0.3	-3.5	2	159 762
UK	34.7	34.4	34.8	35.9	36.2	36.7	36.4	34.9	34.7	35.2	36.1	36.9	36.3	1.7	-0.4	17	744 769
NO	42.0	42.4	42.2	42.0	42.7	42.6	42.9	43.1	42.7	43.3	43.5	44.0	43.6	1.6	1.0		123 910
EU-27 averages																	
weighted	-	-	-	-	40.8	40.6	39.7	39.0	39.0	38.9	39.2	39.7	39.8	-	-0.8		
arithmetic	-	-	-	-	37.4	37.2	36.6	36.3	36.4	36.4	36.9	37.0	37.5	-	0.4		
EA-16 averages																	
weighted	39.8	40.7	41.1	41.0	41.5	41.2	40.3	39.8	39.8	39.5	39.6	40.3	40.4	0.7	-0.7		
arithmetic	36.9	37.3	37.5	37.5	37.8	37.9	37.6	37.4	37.4	37.2	37.6	37.7	38.2	2.1	0.7		
EU-25 averages																	
weighted	39.5	40.2	40.4	40.4	40.9	40.6	39.8	39.1	39.1	39.0	39.3	39.9	39.9	0.4	-0.7		
arithmetic	37.4	37.4	37.7	37.8	37.9	37.6	37.1	36.9	36.9	36.9	37.3	37.5	38.0	0.6	0.4		
Convergence Indicators																	
Stdev/mean	15.7	16.9	16.3	16.5	16.0	16.1	16.2	15.8	15.5	15.6	15.5	14.5	13.8	-1.9	-2.3		
Max-min	22.1	25.0	25.1	26.0	24.5	23.7	21.4	19.8	20.6	21.7	23.0	21.0	19.3	-2.9	-4.4		

¹⁾ In percentage points; ²⁾ In million of euro

See explanatory notes in Annex B

Source: Commission services

Zdroj: European Commission, Taxation Trends in the European Union

http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_structures/index_en.htm,

online z 10.11.2009

Příloha č. 2. Daňová kvóta

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Difference ¹⁾		Ranking	Revenue ²⁾	
	1995 to 2007	2000 to 2007	2007	2007	2007	2007	2007	2007	2007	2007	2007	2007	2007	1995 to 2007	2000 to 2007	2007	2007	
BE	29.5	30.1	30.7	31.3	31.3	31.3	31.0	30.9	30.6	31.0	31.2	30.9	30.4	0.9	-0.9	5	101 748	
BG	-	-	-	-	20.6	21.5	20.9	20.1	21.6	22.5	23.7	24.5	25.6	-	4.0	14	7 388	
CZ	21.8	20.5	20.4	19.3	20.0	19.6	19.8	19.9	20.7	21.4	21.0	20.5	20.6	-1.3	0.9	24	26 162	
DK	47.7	48.1	47.9	48.3	48.5	47.6	46.7	46.6	46.8	47.8	49.7	48.6	47.7	-0.1	0.1	1	107 999	
DE	22.9	23.3	23.0	23.5	24.5	25.0	23.3	22.8	22.8	22.2	22.5	23.3	24.3	1.3	-0.7	19	588 320	
EE	24.1	22.7	23.0	22.9	21.6	20.3	19.7	20.1	20.2	20.3	20.6	21.0	22.0	-2.0	1.8	21	3 366	
IE	28.2	28.5	28.1	27.6	27.6	27.2	25.2	24.1	24.6	25.6	26.0	27.3	26.3	-1.9	-0.9	12	5 067	
EL	19.8	19.8	20.6	22.2	23.1	24.1	22.6	22.1	20.5	20.1	20.4	20.3	20.4	0.7	-3.7	25	46 601	
ES	20.9	21.1	21.2	21.1	21.7	21.9	21.3	21.8	21.7	22.3	23.5	24.4	24.9	4.0	3.0	17	261 642	
FR	24.2	25.3	26.0	27.9	28.6	28.0	27.7	27.0	26.5	27.0	27.3	27.5	27.0	2.9	-1.0	10	511 242	
IT	27.4	27.6	29.2	30.3	30.3	29.7	29.5	28.8	29.0	28.2	27.9	29.6	30.2	2.8	0.5	6	464 149	
CY	20.2	19.5	18.8	20.8	21.3	23.4	24.1	24.5	26.0	25.7	27.3	28.6	34.0	13.8	10.5	3	5 320	
LV	21.2	20.0	21.4	23.0	21.3	19.6	19.3	19.0	19.7	19.8	20.6	21.7	21.8	0.6	2.2	22	4 595	
LT	21.1	20.0	22.5	22.9	22.6	20.7	19.7	19.7	19.6	19.9	20.4	21.0	21.3	0.2	0.5	23	6 051	
LU	27.3	27.7	29.3	29.2	28.2	29.1	28.8	28.4	27.4	26.5	27.1	25.9	26.5	-0.7	-2.5	11	9 626	
HU	26.7	26.5	24.7	24.9	25.9	25.7	25.4	25.1	25.2	25.4	24.9	24.7	26.2	-0.5	0.6	13	26 516	
MT	20.6	19.1	20.7	19.4	21.2	21.8	23.4	25.0	24.9	26.3	27.4	27.5	28.8	8.1	7.0	8	1 567	
NL	24.3	25.0	24.6	24.5	24.8	24.5	24.7	24.5	23.6	23.6	24.6	25.0	25.4	1.1	0.9	15	144 084	
AT	26.5	27.9	29.2	29.3	29.0	28.4	30.4	29.3	29.0	28.6	27.6	27.3	27.9	1.4	-0.6	9	75 485	
PL	25.8	25.6	24.7	23.7	21.2	19.6	18.8	19.8	19.4	19.1	20.5	21.6	22.8	-3.0	3.2	20	70 366	
PT	22.4	23.1	23.0	23.2	24.0	24.0	23.4	23.9	23.8	23.0	23.7	24.5	25.1	2.7	1.1	16	40 909	
RO	-	-	-	-	19.6	20.2	19.3	17.8	17.4	18.2	18.1	18.2	18.8	19.5	-	0.2	26	24 172
SI	22.4	23.1	22.7	23.5	24.0	23.2	23.2	23.7	24.0	24.1	24.4	24.4	24.5	2.1	1.3	18	8 430	
SK	25.3	23.5	22.3	21.9	21.4	20.0	18.8	18.6	19.3	18.6	18.8	17.7	17.7	-7.6	-2.2	27	9 715	
FI	31.6	33.4	33.5	33.5	33.2	35.3	32.6	32.8	32.3	31.8	32.0	31.3	31.1	-0.6	-4.2	4	55 829	
SE	35.7	37.1	37.9	38.5	40.4	38.6	36.2	34.5	35.2	35.9	36.8	36.9	36.1	0.4	-2.5	2	119 402	
UK	28.6	28.4	28.7	29.9	30.1	30.5	30.3	29.0	28.4	28.6	29.3	30.2	29.7	1.1	-0.9	7	607 721	
MO	32.2	32.8	32.6	31.8	32.2	33.7	33.6	33.2	32.5	33.9	34.6	35.2	34.6	2.4	0.8		98 173	
EU-27 averages																		
weighted	-	-	-	-	27.9	27.8	27.0	26.5	26.3	26.2	26.6	27.2	27.4	-	-0.5			
arithmetic	-	-	-	-	26.2	25.9	25.4	25.2	25.2	25.3	25.8	26.1	26.6	-	0.7			
EA-16 averages																		
weighted	24.3	24.9	25.4	26.2	26.7	26.7	25.9	25.5	25.3	25.1	25.4	26.1	26.4	2.2	-0.2			
arithmetic	24.6	24.9	25.2	25.6	25.9	26.1	25.6	25.5	25.4	25.3	25.7	26.0	26.5	2.6	0.7			
EU-25 averages																		
weighted	25.7	26.2	26.6	27.4	27.9	27.9	27.1	26.5	26.3	26.3	26.7	27.3	27.5	1.8	-0.4			
arithmetic	25.8	25.9	26.2	26.5	26.6	26.4	25.8	25.7	25.6	25.7	26.2	26.5	26.9	1.1	0.5			
Convergence Indicators																		
St.dev/mean	23.4	24.7	24.2	23.8	23.6	23.8	23.8	23.5	23.3	24.0	24.3	23.0	22.2	-1.2	-1.6			
Max-min	28.0	29.0	29.1	29.0	28.4	28.3	28.9	29.3	28.6	29.8	31.5	30.9	30.0	2.0	1.7			

1) In percentage points 2) In millions of euro

See explanatory notes in Annex B

Source: Commission services

Zdroj: European Commission, Taxation Trends in the European Union

http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_structures/index_en.htm,

online z 10.11.2009

Příloha č. 3. Podíl osobní důchodové daně na HDP

	1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007													Difference ¹⁾		Ranking	Revenue ²⁾
														1995 to 2007	2000 to 2007	2007	2007
BE	13.4	13.1	13.3	13.3	13.0	13.2	13.5	13.3	13.0	12.8	12.7	12.1	12.0	-1.4	-1.2	4	40 193
BG	-	-	-	-	4.4	4.1	3.6	3.2	3.3	3.2	2.9	2.7	3.2	-	-0.9	26	925
CZ	4.8	4.8	4.8	4.7	4.5	4.6	4.5	4.7	4.9	4.8	4.6	4.2	4.3	-0.5	-0.2	24	5 507
DK	26.3	26.2	25.9	25.5	25.8	25.6	26.0	25.7	25.6	24.9	24.9	24.8	25.2	-1.1	-0.4	1	57 058
DE	9.3	9.4	9.2	9.5	9.9	10.2	9.9	9.6	9.3	8.7	8.6	8.9	9.2	-0.1	-1.0	8	223 870
EE	8.5	7.7	7.5	7.9	7.8	6.9	6.6	6.4	6.5	6.3	5.6	5.7	6.1	-2.3	-0.8	17	936
IE	10.3	10.3	10.2	9.7	9.0	8.6	8.1	7.1	6.8	7.4	7.3	7.2	7.3	-2.9	-1.3	13	13 968
EL	3.6	3.7	4.0	4.9	5.1	5.0	4.5	4.5	4.4	4.4	4.6	4.6	4.7	1.1	-0.3	23	10 723
ES	7.7	7.7	7.2	7.0	6.7	6.6	6.8	6.8	6.6	6.4	6.6	7.1	7.7	0.0	1.1	9	81 290
FR	5.3	5.5	5.8	8.0	8.2	8.4	8.2	7.9	7.9	7.9	8.0	7.9	7.5	2.2	-0.9	10	141 739
IT	10.4	10.7	11.1	11.2	11.3	10.6	10.8	10.6	10.5	10.4	10.4	10.9	11.4	0.9	0.8	5	174 598
CY	3.9	3.1	3.3	3.7	3.7	3.6	3.9	4.3	4.4	3.5	3.9	4.6	6.3	2.4	2.7	16	987
LV	5.3	5.1	5.4	5.7	5.6	5.6	5.5	5.6	5.8	5.9	5.7	6.0	6.1	0.8	0.6	18	1 292
LT	6.5	6.3	7.2	7.7	8.3	7.7	7.2	6.9	6.5	6.8	6.9	6.8	6.7	0.2	-1.1	15	1 801
LU	8.0	8.1	8.1	7.5	7.2	7.2	7.0	6.4	6.5	6.6	7.1	7.5	7.4	-0.7	0.2	12	2 678
HU	6.7	7.3	6.9	6.6	6.9	7.1	7.5	7.5	7.0	6.6	6.6	6.7	7.1	0.4	0.0	14	7 227
MT	5.0	4.5	5.0	4.8	5.3	5.6	6.2	6.1	6.3	6.4	6.3	6.4	5.9	0.9	0.3	19	322
NL	7.7	7.2	6.3	6.1	6.0	6.0	6.2	6.8	6.5	6.0	6.6	7.0	7.4	-0.3	1.4	11	42 173
AT	9.3	9.8	10.5	10.5	10.5	10.1	10.8	10.5	10.5	10.2	9.6	9.7	10.0	0.7	-0.1	7	26 958
PL	8.4	8.0	7.6	7.7	5.0	4.4	4.5	4.3	4.2	3.6	3.9	4.6	5.3	-3.0	0.9	22	16 458
PT	5.6	5.8	5.5	5.3	5.3	5.6	5.6	5.4	5.4	5.2	5.3	5.5	5.7	0.1	0.1	21	9 285
RO	-	-	-	4.4	3.5	3.3	3.3	2.7	2.8	2.8	2.3	2.8	3.3	-	-0.1	25	4 066
SI	5.9	6.0	5.9	5.6	5.6	5.6	5.7	5.7	5.7	5.7	5.5	5.8	5.7	-0.1	0.1	20	1 979
SK	3.6	4.0	4.3	4.4	4.3	3.4	3.5	3.3	3.2	2.7	2.6	2.5	2.6	-1.0	-0.8	27	1 401
FI	14.2	15.4	14.2	13.8	13.5	14.5	14.0	13.9	13.7	13.3	13.5	13.2	13.0	-1.2	-1.4	3	233 96
SE	16.3	17.2	17.4	17.5	17.8	17.2	16.0	14.7	15.2	15.4	15.5	15.5	14.6	-1.7	-2.6	2	48 271
UK	10.1	9.4	9.0	10.0	10.2	10.6	10.6	10.2	9.8	9.8	10.2	10.4	10.5	0.4	-0.1	6	215 204
MD	10.3	10.7	10.9	11.7	11.4	10.3	10.4	10.7	10.5	10.3	9.7	9.1	9.6	-0.7	-0.6		27 392
EU-27 averages																	
weighted	-	-	-	-	9.8	9.8	9.7	9.4	9.2	9.0	9.1	9.2	9.4	-	-0.5		
arithmetic	-	-	-	-	8.3	8.2	8.1	7.9	7.9	7.7	7.7	7.8	8.0	-	-0.2		
EA-16 averages																	
weighted	8.4	8.6	8.6	9.1	9.2	9.2	9.1	8.9	8.7	8.4	8.5	8.7	8.9	0.4	-0.3		
arithmetic	7.7	7.8	7.7	7.8	7.8	7.8	7.8	7.6	7.5	7.3	7.4	7.5	7.7	0.1	0.0		
EU-25 averages																	
weighted	9.2	9.2	9.2	9.7	9.8	9.8	9.7	9.5	9.3	9.0	9.1	9.3	9.4	0.2	-0.4		
arithmetic	8.6	8.6	8.6	8.7	8.7	8.5	8.5	8.3	8.3	8.1	8.1	8.2	8.4	-0.3	-0.2		
Convergence indicators																	
Stdev/mean	53.7	54.8	53.8	49.5	50.0	50.2	50.6	50.9	51.6	52.6	52.5	50.5	48.6	-5.0	-1.5		
Max-min	22.7	23.1	22.6	21.8	22.3	22.3	22.7	23.0	22.7	22.3	22.6	22.3	22.6	-0.1	0.4		

1) In percentage points 2) In millions of euro
See explanatory notes in Annex B
Source: Commission services

Zdroj: European Commission, Taxation Trends in the European Union

http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_structures/index_en.htm,
online z 10.11.2009

Příloha č. 4. Podíl osobní důchodové daně na celkových daňových příjmech

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Difference ¹⁾		Ranking	Revenue ²⁾
	1995 to 2007	2000 to 2007	2007	2007													
BE	30.6	29.5	29.6	29.3	28.6	29.2	29.9	29.4	29.1	28.4	28.3	27.3	27.3	-3.3	-1.9	5	40 193
BG	-	-	-	-	14.5	12.6	11.6	11.0	10.2	9.7	8.6	8.1	9.4	-	-3.3	26	925
CZ	13.3	13.7	13.8	14.1	13.1	13.5	13.3	13.4	13.6	12.8	12.3	11.6	11.7	-1.5	-1.7	24	5 507
DK	53.9	53.4	52.9	51.8	51.6	51.9	53.6	53.6	53.2	50.9	49.0	50.0	51.8	-2.2	-0.1	1	57 058
DE	23.4	23.1	22.7	23.2	23.6	24.4	24.7	24.3	23.5	22.4	22.2	22.7	23.4	0.0	-1.0	9	223 870
EE	23.3	22.3	21.8	23.3	23.9	22.1	21.5	20.7	21.0	20.5	18.2	18.2	18.5	-4.8	-3.5	15	936
E	31.0	31.0	31.3	30.6	28.4	27.2	27.1	24.9	23.4	24.5	23.7	22.4	23.5	-7.5	-3.7	8	13 968
EL	12.5	12.4	13.2	15.1	15.4	14.4	13.6	13.5	13.6	14.2	14.5	14.7	14.7	2.1	0.2	23	10 723
ES	23.6	23.3	21.7	21.3	19.8	19.5	20.2	20.1	19.4	18.5	18.6	19.3	20.9	-2.7	1.3	11	81 299
FR	12.3	12.5	13.2	18.1	18.3	18.9	18.8	18.3	18.5	18.2	18.4	18.0	17.3	5.0	-1.6	17	141 739
IT	26.1	25.6	25.3	26.3	26.5	25.4	26.1	25.9	25.4	25.6	25.7	25.8	26.3	0.2	0.9	6	174 598
CY	14.8	11.9	12.6	13.5	13.3	12.0	12.5	13.6	13.5	10.5	10.9	12.5	15.1	0.3	3.1	21	987
LV	16.0	16.7	16.8	16.8	17.6	18.8	19.3	19.7	20.4	20.8	19.6	19.8	20.1	4.1	1.2	13	1 292
LT	22.7	22.7	23.3	24.0	26.0	25.6	25.3	24.2	23.3	24.0	24.1	23.1	22.2	-0.4	-3.3	10	1 891
LU	21.7	21.7	20.6	19.1	18.8	18.3	17.7	16.2	17.2	17.8	19.0	21.0	20.1	-1.6	1.8	12	2 678
HU	16.1	17.9	17.6	17.0	17.7	18.5	19.6	19.9	18.6	17.5	17.6	18.1	18.0	1.9	-0.5	16	7 227
MT	18.8	17.7	18.4	18.7	19.3	19.8	20.3	19.4	20.0	19.5	18.6	19.0	17.0	-1.8	-2.8	18	322
NL	19.2	17.9	15.9	15.5	14.9	15.0	16.1	18.1	17.5	16.0	17.5	17.8	19.1	-0.1	4.1	14	42 173
AT	22.4	22.9	23.6	23.7	23.9	23.3	23.9	24.0	23.9	23.4	22.7	23.2	23.7	1.2	0.3	7	26 958
PL	22.6	21.5	21.0	21.7	14.2	13.5	13.9	13.1	13.1	11.6	12.0	13.6	15.3	-7.3	1.8	20	16 458
PT	17.3	17.6	16.6	16.0	15.6	16.2	16.5	15.6	15.5	15.3	15.2	15.2	15.5	-1.8	-0.7	19	9 285
RO	-	-	-	15.3	11.2	11.0	11.3	9.5	10.1	10.4	8.1	10.0	11.2	-	0.2	25	4 066
SI	15.0	15.7	16.0	14.8	14.6	15.0	15.2	15.0	15.0	15.0	14.2	15.0	15.0	0.1	0.0	22	1 979
SK	8.9	10.1	11.6	11.8	12.2	9.9	10.6	9.8	9.7	8.4	8.4	8.5	8.7	-0.2	-1.2	27	1 401
FI	31.1	32.7	30.8	30.0	29.4	30.6	31.5	31.2	31.0	30.5	30.7	30.3	30.3	-0.8	-0.3	2	23 396
SE	34.1	34.2	34.2	33.9	34.3	33.1	32.0	30.7	31.5	31.6	31.3	31.6	30.2	-3.8	-2.9	3	48 271
UK	29.1	27.4	26.0	27.9	28.2	28.8	29.1	29.1	28.2	27.8	28.4	28.1	28.9	-0.2	0.1	4	215 204
MO	24.6	25.2	25.8	27.8	26.9	24.1	24.3	24.8	24.9	23.7	22.2	20.7	22.1	-2.5	-2.0		27 392
EU-27 averages																	
weighted	-	-	-	-	23.9	24.2	24.4	24.1	23.6	23.1	23.1	23.2	23.5	-	-0.7		
arithmetic	-	-	-	-	21.3	21.1	21.3	20.9	20.7	20.2	19.9	20.2	20.6	-	-0.5		
EA-16 averages																	
weighted	21.2	21.0	20.9	22.2	22.2	22.3	22.7	22.4	22.0	21.4	21.4	21.5	21.9	0.7	-0.4		
arithmetic	20.5	20.3	20.2	20.4	20.2	20.0	20.3	20.0	19.8	19.3	19.3	19.5	19.9	-0.7	0.0		
EU-25 averages																	
weighted	23.3	23.0	22.7	24.0	24.0	24.2	24.5	24.2	23.7	23.2	23.2	23.3	23.6	0.4	-0.6		
arithmetic	22.4	22.2	22.0	22.3	22.0	21.8	22.1	21.8	21.6	21.0	20.8	21.1	21.4	-1.0	-0.4		
Convergence Indicators																	
Stdev/mean	40.3	40.4	39.5	35.6	36.5	36.9	37.4	37.8	38.1	38.7	38.1	37.5	36.9	-3.5	0.0		
Max-min	45.0	43.3	41.2	39.9	40.4	41.9	43.0	44.1	43.5	42.4	40.9	41.9	43.1	-1.9	1.1		

1) In percentage points 2) In millions of euro
See explanatory notes in Annex B
Source: Commission services

Zdroj: European Commission, Taxation Trends in the European Union

http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_structures/index_en.htm,
online z 10.11.2009

Příloha č. 5. Implicitní daňová sazba na práci jako % HDP

	1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007													Difference ¹⁾		Ranking	Revenue ²⁾
														1995 to 2007	2000 to 2007	2007	2007
BE	24.4	24.2	24.5	24.5	24.4	24.3	24.8	24.9	24.7	24.1	23.8	23.0	22.9	-1.4	-1.4	4	76810
BG	-	-	-	-	13.7	14.0	12.6	11.8	12.9	12.8	12.2	10.5	10.8	-	-3.2	25	3128
CZ	17.4	17.3	17.7	17.1	16.9	17.1	17.0	17.8	18.1	17.9	18.0	17.8	17.8	0.4	0.7	12	22634
DK	27.3	27.3	26.9	26.3	27.0	26.6	26.9	26.1	26.0	25.2	24.8	24.5	24.8	-2.5	-1.8	2	56200
DE	23.9	24.2	24.4	24.2	24.1	24.4	24.1	24.0	23.9	22.9	22.4	22.0	21.6	-2.3	-2.8	7	522564
EE	20.5	19.1	18.4	18.8	18.7	17.6	17.0	17.1	16.8	16.4	15.5	15.7	16.8	-3.7	-0.8	14	2565
IE	13.6	13.2	12.7	12.1	11.8	11.5	11.0	10.0	9.8	10.4	10.4	10.4	10.7	-2.9	-0.8	26	20374
EL	10.5	10.9	11.4	12.0	12.2	12.4	12.2	13.1	13.1	12.6	12.8	12.8	13.4	2.9	1.0	21	30624
ES	16.4	16.6	16.2	16.0	15.7	15.9	16.2	16.3	16.2	16.0	16.2	16.4	16.9	0.5	1.0	13	177634
FR	22.7	22.9	22.9	22.8	23.2	23.0	22.9	22.8	22.9	22.8	23.1	22.9	22.4	-0.3	-0.6	5	424260
IT	18.2	19.9	20.8	20.8	20.3	19.9	20.2	20.2	20.3	20.1	20.4	20.5	21.2	3.0	1.3	8	325550
CY	9.9	9.6	9.9	10.1	9.7	9.4	9.9	10.0	10.7	10.5	11.3	11.1	11.0	1.1	1.6	24	1723
LV	17.2	15.9	15.9	16.4	16.2	15.3	14.6	14.6	14.6	14.6	14.0	14.7	14.6	-2.6	-0.6	18	3087
LT	13.3	13.7	15.1	16.1	16.7	16.3	15.4	14.9	14.6	14.7	14.4	14.6	14.6	1.3	-1.7	17	4159
LU	15.5	15.6	15.8	15.3	15.1	15.3	16.0	15.4	15.3	15.4	15.4	14.8	15.3	-0.2	0.1	16	5568
HU	20.9	20.3	20.3	19.8	19.2	18.9	19.2	19.2	18.5	18.0	18.5	18.4	19.9	-1.0	1.0	9	20129
MT	9.1	8.8	9.7	8.9	9.4	9.7	10.7	10.2	10.3	10.4	10.3	10.2	9.4	0.3	-0.4	27	510
NL	21.9	20.8	20.0	19.8	20.4	20.4	18.0	18.4	18.8	18.6	18.2	19.7	19.6	-2.3	-0.8	11	111361
AT	23.7	23.9	24.7	24.5	24.7	24.0	24.3	24.2	24.4	23.9	23.4	23.3	23.2	-0.5	-0.8	3	62896
PL	17.0	17.2	16.9	16.9	15.7	14.2	14.4	13.4	13.2	12.5	12.6	13.0	13.4	-3.6	-0.8	20	41492
PT	13.3	13.5	13.5	13.4	13.7	14.1	14.3	14.5	14.8	14.8	15.2	15.3	15.8	2.5	1.7	15	25745
RO	-	-	-	11.9	13.1	13.2	13.0	12.3	11.2	10.8	11.1	11.7	12.1	-	-1.2	22	14963
SI	22.1	20.7	20.4	20.4	20.3	20.7	21.0	20.8	20.9	20.8	20.7	20.3	19.7	-2.4	-1.0	10	6775
SK	15.4	16.5	16.6	16.3	15.5	15.0	15.1	15.0	14.4	13.2	12.5	11.5	11.6	-3.8	-3.4	23	6371
FI	26.1	26.8	24.7	24.2	23.7	23.7	23.7	23.6	23.3	22.7	23.2	22.9	22.3	-3.8	-1.4	6	40122
SE	29.8	31.5	31.5	32.2	31.8	31.0	31.2	30.0	30.3	30.0	29.6	29.0	28.3	-1.4	-2.7	1	93694
UK	13.7	13.0	12.8	13.4	13.6	14.0	14.0	13.3	13.3	13.6	14.0	14.1	14.0	0.3	0.1	19	287783
MD	-	-	-	-	-	-	-	19.0	18.8	18.2	17.0	16.5	17.3	-	-	-	49028
EU-27 averages																	
weighted	-	-	-	-	20.5	20.3	20.1	19.9	20.0	19.6	19.5	19.4	19.4	-	-1.0	-	-
arithmetic	-	-	-	-	18.0	17.9	17.8	17.6	17.5	17.3	17.2	17.1	17.2	-	-0.7	-	-
EA-16 averages																	
weighted	21.5	21.8	21.8	21.7	21.6	21.5	21.3	21.2	21.2	20.7	20.6	20.5	20.5	-1.0	-1.0	-	-
arithmetic	17.9	18.0	18.0	17.8	17.8	17.7	17.8	17.7	17.7	17.5	17.4	17.3	17.3	-0.4	-0.2	-	-
EU-25 averages																	
weighted	20.8	20.9	20.7	20.6	20.5	20.4	20.2	20.0	20.0	19.6	19.6	19.5	19.4	-1.3	-0.9	-	-
arithmetic	18.6	18.5	18.5	18.5	18.4	18.2	18.2	18.0	18.0	17.7	17.6	17.6	17.7	-0.9	-0.5	-	-
Convergence indicators																	
Stdev/mean	27.1	27.7	27.0	27.4	27.1	26.7	27.2	27.4	27.3	27.1	26.8	26.6	26.0	-1.1	-0.8	-	-
Max-min	20.7	22.7	21.7	23.3	22.4	21.6	21.3	20.1	20.5	19.6	19.3	18.9	19.0	-1.7	-2.6	-	-

1) In percentage points 2) In millions of euro

See explanatory notes in Annex B

Source: Commission services

Zdroj: European Commission, Taxation Trends in the European Union

http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_structures/index_en.htm,

online z 10.11.2009

Příloha č. 6. Implicitní daňová sazba na práci jako podíl na celkových daňových příjmech

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Diferenca ¹⁾		Ranking	Revenue ²⁾
														1995 to 2007	2000 to 2007	2007	2007
BE	55.6	54.6	54.5	53.9	53.7	53.8	54.8	55.0	55.0	53.6	53.0	51.8	52.2	-3.4	-1.6	4	76 810
BG	-	-	-	-	44.8	43.2	40.9	39.8	40.3	38.7	35.9	31.6	31.6	-	-11.5	25	3 128
CZ	48.2	50.0	50.7	51.4	49.7	50.5	50.1	51.2	50.7	47.7	48.4	48.4	48.3	0.1	-2.2	14	22 634
DK	55.9	55.5	55.0	53.3	53.8	53.9	55.6	54.5	54.1	51.4	48.8	49.5	51.0	-4.9	-2.9	8	56 200
DE	60.0	59.4	60.0	59.2	57.7	58.3	60.3	60.7	60.3	59.2	57.9	56.2	54.6	-5.4	-3.7	3	522 564
EE	56.3	55.4	53.6	54.9	57.2	56.4	56.0	55.0	54.3	53.6	50.2	50.0	50.8	-5.5	-5.6	9	2 565
E	40.9	39.8	39.2	38.1	36.9	36.3	37.0	35.3	33.7	34.5	33.8	32.5	34.2	-6.7	-2.0	24	20 374
EL	36.1	37.0	37.4	37.1	36.6	35.9	36.8	38.9	40.7	40.4	40.6	40.8	41.8	5.7	5.9	18	30 624
ES	50.1	50.3	48.9	48.5	46.7	46.8	48.5	48.2	47.9	46.4	45.4	44.8	45.6	-4.6	-1.2	16	177 634
FR	53.3	52.3	52.0	51.9	51.8	52.2	52.3	52.8	53.4	52.9	52.8	52.1	51.8	-1.4	-0.3	6	424 260
IT	45.5	47.6	47.7	49.0	47.9	47.6	48.7	49.5	49.2	49.6	50.5	48.7	49.0	3.5	1.4	12	325 550
CY	37.1	36.5	38.4	36.3	34.6	31.5	32.1	31.9	32.3	31.5	31.8	30.4	26.4	-10.7	-5.1	27	1 723
LV	52.0	51.6	49.7	48.5	50.7	51.7	51.1	51.7	51.3	51.1	48.4	48.2	48.0	-4.0	-3.7	15	3 087
LT	46.8	48.9	48.6	50.2	52.6	54.1	53.9	52.4	51.9	52.0	50.7	49.8	48.9	2.2	-5.2	13	4 159
LU	41.8	41.5	40.2	38.8	39.4	39.0	40.3	39.1	40.2	41.3	41.0	41.3	41.8	-0.1	2.8	19	5 568
HU	50.1	50.0	50.9	50.9	49.0	49.0	50.1	50.6	49.1	48.0	49.3	49.6	50.1	0.0	1.0	11	20 129
MT	33.9	34.8	35.4	34.9	34.5	34.5	35.3	32.4	32.8	31.8	30.4	30.2	27.0	-6.9	-7.5	26	510
NL	54.5	51.8	50.3	50.2	50.5	51.2	47.0	48.7	50.3	49.6	48.6	50.4	50.4	-4.1	-0.7	10	111 361
AT	57.2	55.6	55.7	55.3	56.0	55.6	53.8	55.2	55.7	55.1	55.4	55.8	55.2	-2.0	-0.4	2	62 896
PL	45.9	46.1	46.4	47.6	45.0	43.7	44.8	41.1	41.1	39.7	38.3	38.5	38.6	-7.3	-5.1	23	41 492
PT	41.6	40.9	40.8	40.3	40.1	41.1	42.2	41.9	42.5	43.5	43.3	42.6	42.9	1.4	1.9	17	25 745
RO	-	-	-	41.4	42.0	43.5	44.9	43.9	40.2	39.6	39.7	41.1	41.1	-	-2.5	20	14 953
SI	56.3	54.5	55.0	54.0	53.1	55.2	55.8	54.8	54.7	54.4	53.4	52.9	51.5	-4.9	-3.7	7	6 775
SK	38.2	41.9	44.4	44.5	43.8	44.1	45.5	45.1	43.5	41.9	39.8	39.2	39.5	1.3	-4.6	21	6 371
FI	57.1	57.0	53.4	52.4	51.7	50.2	53.0	52.9	52.9	52.3	52.7	52.6	52.0	-5.1	1.8	5	40 122
SE	62.1	62.5	61.8	62.5	61.4	59.8	62.5	62.7	62.7	61.7	59.7	59.3	58.6	-3.4	-1.2	1	93 694
UK	39.6	37.8	36.7	37.4	37.5	38.0	38.4	38.2	38.5	38.6	38.9	38.3	38.6	-0.9	0.6	22	287 783
MO	-	-	-	-	-	-	-	44.0	44.6	42.0	39.0	37.4	39.6	-	-	-	49 028
EU-27 averages																	
weighted	-	-	-	-	50.1	50.1	50.7	51.0	51.2	50.4	49.8	48.9	48.7	-	-1.4	-	-
arithmetic	-	-	-	-	47.4	47.3	47.8	47.5	47.4	46.7	45.9	45.4	45.2	-	-2.1	-	-
EA-16 averages																	
weighted	54.0	53.4	53.1	52.9	52.1	52.2	52.9	53.3	53.3	52.6	52.0	51.0	50.6	-3.4	-1.5	-	-
arithmetic	47.5	47.2	47.1	46.5	45.9	45.8	46.5	46.4	46.6	46.1	45.6	45.1	44.7	-3.0	-0.8	-	-
EU-25 averages																	
weighted	52.6	51.9	51.1	51.0	50.2	50.1	50.8	51.0	51.2	50.4	49.9	49.0	48.8	-3.8	-1.4	-	-
arithmetic	48.6	48.5	48.3	48.0	47.7	47.6	48.2	48.0	47.9	47.3	46.5	46.1	46.0	-2.7	-1.7	-	-
Convergence Indicators																	
Stdev/mean	15.6	15.0	14.6	14.9	15.2	15.7	15.7	16.4	16.2	16.1	16.0	16.8	17.4	1.7	1.6	-	-
Max-min	28.2	27.8	26.4	27.6	26.9	28.3	30.4	30.8	30.4	30.2	29.3	29.1	32.2	4.0	3.9	-	-

1) In percentage points 2) In millions of euro

See explanatory notes in Annex B

Source: Commission services

Zdroj: European Commission, Taxation Trends in the European Union, 2009,

http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_structures/index_en.htm,

online z 10.11.2009

Summary:

Název práce: Právní problematika přímých daní (komparace a úprava ve vybraných zemích EU)

Dissertation: Legal questions of direct taxation (comparison and regulations in selected EC-countries)

Direct taxes (and primarily the personal income tax) are in many countries one of the most important income of the state-budgets. Direct taxes are affecting the vast majority of the population, therefore any changes and adjustments in this area are seen to be very sensitive. For this reason, the tax issue becomes whether an instrument of various political efforts, especially in election times.

In recent times, marked by global economic crisis and the fight against it, was in the Czech Republic in charge of several changes, that were supposed to stop the economic recession and to stimulate economic growth. At the same time raised the need to stabilize public finances, which is a long-term problem of the Czech economy. Previous attempts, however, proved inadequate and probably will need to resort to other measures. In my opinion may be one way of examining the tax systems of neighboring developed countries, which could serve as a legislator Czech inspiration.

In the two opening chapters focus of my thesis, I concentrate on examining of the general issue of tax law. I mention the basic principles and institutes on which the functioning of the tax system is based and I describe the tax issue from a European perspective. Furthermore, I try to outline the efforts at tax coordination and harmonization within the European Union and describe the existing European legislation in the field of direct taxation.

The third part is devoted to current legislation of direct taxes in the Czech Republic. In this chapter I discuss in detail the Czech personal income tax (as its most important component) in terms of its structure, the tax base and the method of calculating the tax

itself, that I made in the next chapter of its comparison with the law of the Slovak Republic.

The fifth chapter refers extensively on the tax systems of two most advanced countries of the European Union, the United Kingdom and the Germany. Practical examples show a comparison of tax burden carried a selected group of taxpayers between the Czech Republic and this two countries.

The final summary is devoted to evaluation of the identified knowledge, the individual level tax burden for taxpayers in the comparison of selected countries and outline possible legal regulation in the Czech Republic in terms of „de lege ferenda“.

Klíčová slova:

Key words:

Daň z příjmů fyzických osob

Personal Income Tax

Základ daně

Tax base

Daňová zátěž

Tax burden